

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**NEVŞEHİR İLİ YERLEŞİM ADLARI ÜZERİNE BİR DİL
İNCELEMESİ**

**Tezi Hazırlayan
Fatma TEKİN**

**Tezi Yöneten
Doç. Dr. Suzan TOKATLI**

**Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Eski Türk Dili Bilimdalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Ağustos 2009
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**NEVŞEHİR İLİ YERLEŞİM ADLARI ÜZERİNE BİR DİL
İNCELEMESİ**

**Tezi Hazırlayan
Fatma TEKİN**

**Tezi Yöneten
Doç. Dr. Suzan TOKATLI**

**Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Eski Türk Dili Bilimdalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Ağustos 2009
KAYSERİ**

Doç. Dr. Suzan TOKATLI danışmanlığında **Fatma TEKİN** tarafından hazırlanan “**Nevşehir İli Yerleşim Adları Üzerine Bir Dil İncelemesi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

14.....08./2009

JÜRİ:

Danışman : Doç. Dr. Suzan TOKATLI

Üye :Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

Üye :Yrd. Doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ

[Handwritten signatures of the jury members: Suzan Tokatli, Nevzat Ozkan, and Bayram Durbilmez]

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 08.09.09 tarih ve28..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

08 / 09 / 2009

Prof.Dr.H.Yunus APAYDIN

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Günümüzde önemi gittikçe artan bir bilim dalı da, ad biliminin alt dallarından biri olan yer adları bilimidir. Yer adlarının verilişinde belirli eğilimlerin oluşu, bu adların o bölgenin karakteristik özelliklerini yansıtmaması, bu bilim dalını daha da önemli kılmaktadır.

Sosyo-kültürel yönden ve turizm yönünden Türkiye'nin önemli merkezlerinden biri de Nevşehir'dir. Damat İbrahim Paşa ve peribacalarıyla tanınan ilimiz, tarih boyunca çeşitli medeniyetlere tanıklık etmiştir.

Bu çalışmada, Nevşehir'in yaşam alanları esas alındığı için "Nevşehir İli Yerleşim Yerleri Üzerine Bir Dil İncelemesi" başlığı verilmiştir.

Bu çalışmamızı yaparken dökümanlarımın temin edilmesinde bana yardımcı olan Nevşehir Büyükşehir Belediyesine, Turizm Müdürlüğüne, Kapadokya Kültür Merkezine, bilgisi ve rehberliğinden yararlandığım danışman hocam Doç. Dr. Suzan Tokatlı'ya teşekkürlerimi arz ederim.

Fatma TEKİN

NEVŞEHİR İLİ YERLEŞİM ADLARI ÜZERİNE BİR DİL İNCELEMESİ**Fatma TEKİN****ÖZET**

Ülkemizin önemli turistik merkezlerinden olan Nevşehir'in yerleşim yerleri adları üzerine yapılan bu çalışma; Giriş, Kısaltmalar, I., II., III. Bölüm, Sonuç ile Bibliyografya bölümlerinden oluşmaktadır.

I. bölümümüz olan Sözlük bölümünde, Nevşehir ili sınırları içerisindeki merkeze bağlı köy, sokak ve mahalle adlarıyla ilçe ve ilçelere bağlı köy adlarına yer verilmiştir. II. bölümde; sözlük kısmında yer alan yerleşim adlarının etimolojik ve gramatikal değerlendirmesi yapılmıştır. III. bölümde ise yerleşim adlarının tasnifi yapılmıştır. Bu bölümü oluştururken sözlük bölümündeki isimler anlam ve gramatikal ortak özelliklerine göre sınıflandırılarak verilmiştir.

“Nevşehir İli Yerleşim Adları Üzerine Bir Dil İncelemesi” isimli çalışmamızda amacımız ise; eksikliği duyulan yer adları çalışmalarına, bir ilin yer adlarını inceleyerek katkı sağlamak, Nevşehir ilinin merkez köy, mahalle ve sokak isimleriyle, ilçe ve köy isimlerinden yola çıkarak yerleşim yeri adlarındaki anlamsal profili belirlemek, bu isimleri ses ve şekil hususiyetleri açısından incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Yerleşim Adları, Ad Bilim, Yer Adlarının Dil Bilgisi Açısından Sınıflandırılması.

A LANGUAGE STUDY ON LOCATION NAMES IN NEVŞEHİR CITY**Fatma TEKİN****ABSTRACT**

This study, conducted on location names in Nevşehir, which is one of the most important touristic centers of our country, is comprised of these sections: Introduction, Abbreviations, Sections I, II, III, Evaluation and Conclusion and Bibliography.

In the first section, the Dictionary Section, the names of villages, streets, districts within the boundaries of Nevşehir's center and also the names of provinces and the villages within these provinces have been given. In section II, an etymological and gramatical evaluation has been made related to the location names which are in the dictionary section. In section III, a classification of location names has been made. The names in the dictionary section have been given in classification according to their common properties in terms of grammar and meaning.

In this study named “ A Language Study on Location Names in Nevşehir City” we aim to contribute to location names, which are thought to be insufficient, by studying the location names of a city, and to designate the connotative profile of location names dealing with village, district and street names, and also to study these names in terms of sound and shape properties.

Key Words: location names, onomasiology, grammatical classification of location names

İÇİNDEKİLER

ONAY	I
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR.....	IX

GİRİŞ

1.1. NEVŞEHİR İLİNİN TARİHÇESİ	1
1.1.1. Seyahatnamelerde Nevşehir.....	3
1.2. NEVŞEHİR VE İLÇELERİNİN ADLARININ KAYNAKLARI.....	4
1.3. NEVŞEHİR'İN İLÇELERİNİN ADLARI.....	4
1.3.1. Avanos.....	4
1.3.2. Ürgüp.....	5
1.3.3. Acıgöl	5
1.3.4. Derinkuyu	6
1.3.5. Gülşehir	6
1.3.6. Kozaklı	6
1.3.7. Hacıbektaş.....	7
I. BÖLÜM: SÖZLÜK.....	8
İKİNCİ BÖLÜM	53
2. NEVŞEHİR İLİ YERLEŞİM ADLARININ ETİMOLOJİK VE GRAMATİKAL DEĞERLENDİRMESİ	53
2.1. Yalın Halde Olan Yerleşim Adları:	54
2.2. Türemiş Halde Olanlar:	54
2.2.1. +cı, +ci, +cu, +cü Ekiyle Türemiş Olanlar:	54
2.2.2. +çı, +çi, +çu, +çü Ekiyle Türemiş Olanlar:	54
2.2.3. -ıcı, -ici Ekiyle Türemiş Olanlar:	55
2.2.4. +lı, +li, +lu Ekiyle Türemiş Olanlar:.....	55
2.2.5. -l Ekiyle Türemiş Olanlar:	55
2.2.6. +cık, +cik Ekiyle Türemiş Olanlar:.....	55
2.2.7. +sız, +siz Ekiyle Türemiş Olanlar:	55

2.2.8. +ca, +ce, +ça, +çe Ekiyle Türemiş Olanlar:	55
2.2.9. +aç, +eç Ekiyle Türemiş Olanlar:	55
2.2.10. -it Ekiyle Türeyenler:	55
2.2.11. +mak, +mek Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.12. +kan Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.13. -ki Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.14. -in Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.15. +zâr Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.16. +lık, +lik Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.17. -ak Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.18. -ge Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.19. -giç Ekiyle Türemiş Olanlar:	56
2.2.20. -gin Ekiyle Türemiş Olanlar:	57
2.2.21. -kun Ekiyle Türemiş Olanlar:	57
2.2.22. -kan Ekiyle Türemiş Olanlar:	57
2.2.23. -m Ekiyle Türemiş Olanlar:	57
2.2.24. -gı, -gi Ekiyle Türemiş Olanlar:	57
2.2.25. -nç Ekiyle Türemiş Olanlar:	57
2.2.26. -mur Ekiyle Türemiş Olanlar:	57
2.3. Çekim Eki Alan Yerleşim Adları:	57
2.4. Birleşik İsim Şeklinde Olan Yerleşim Adları:	58
2.4.1. Sıfat Tamlaması Şeklinde Oluşmuş Yerleşim Adları:	58
2.4.2. İsim+İsim Şeklinde Oluşmuş Yerleşim Adları:	58
2.4.3. Belirtisiz İsim Tamlaması Şeklinde Oluşmuş Birleşik İsimler:	59
2.4.4. Partisip+isim Şeklinde Oluşmuş Birleşik İsimler:	59
2.4.5. İsnat Grubu Şeklinde Olan Yerleşim Adları:	59
2.4.6. Bağlama Grubu Şeklinde Oluşmuş Yerleşim Adları:	59
2.5. Partisip Eki Alan Yerleşim Adları:	59
2.6. Çekimli Fiil Şeklinde Oluşmuş Yerleşim Adları:	59

III. BÖLÜM.....	60
3.YERLEŞİM ADLARININ TASNİFİ	60
3.1. KİŞİ ADLARINA DAYANAN YERLEŞİM YERLERİ ADLARI.....	60
3.1.1. Eşraftan Bazı Kişilerin Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:	60
3.1.2.Siyaset Adamlarının Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:	60
3.1.3. Şair ve Yazar Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:	60
3.1.4. Şehit Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:	61
3.1.5. Bazı Efsanevî Şahsiyetlerin ve Dinî Liderlerin Adının Verildiği Yerleşim Adları:	61
3.1.6. Çeşitli Meslek Gruplarında Başarılı Olmuş Kişi Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:	61
3.1.7. Bazı Tarihi Şahsiyetlerin Adını Taşıyan Yerleşim Adları:	61
3.1.8. Herhangi Bir Niteliği Olmayan Kişi Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:	61
3.1.9. Kişi Adlarıyla Oluşturulan Tamlama Ve Ünvan Grubu Şeklindeki Yerleşim Adları	61
3.2. Meslek Adlarının Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	62
3.3. İnsan Bedenine İlişkin Kavram Adlarının Verildiği Yerleşim Yerleri Adları	62
3.4. Aile Ya Da Akrabalık İlişkilerine İlişkin Kavramların Verildiği Yerleşim Yerleri Adları	62
3.5. Kurum, Kuruluş Ve Etraftaki Sosyal Yapıların Adlarının Verildiği Yerleşim Yerleri Adları	62
3.6. Eşya Ve Eşya İle İlgili Yerleşim Yerleri Adları.....	62
3.7. Yapı Ve Yapıt Adlarının Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	63
3.8. Yiyecek Adlarının Verildiği Yerleşim Yerleri Adları	63
3.9. Dînî Değer Taşıyan Kavramların Verildiği Yerleşim Yerleri Adları	63
3.10. Millî Değer Taşıyan Kavramların Verildiği Yerleşim Yerleri Adları	63
3.11. Renk Adları Verilen Yerleşim Yerleri Adları	63
3.12. Maden Ve Madenle İlgili Yerleşim Yerleri Adları.....	63
3.13. Zaman Kavramıyla İlgili Yerleşim Yerleri Adları	64
3.14. Doğa Ve Doğa Olaylarıyla İlgili Yerleşim Yerleri Adları	64
3.15. Çiçek Ve Çiçekle İlgili Yerleşim Yerleri Adları	64
3.16. Meyve Ve Meyve İle İlgili Yerleşim Yerleri Adları.....	64

3.17. Ağaç Ve Ağaç İle İlgili Yerleşim Yerleri Adları.....	64
3.18. Sebze İle İlgili Yerleşim Yerleri Adları	64
3.19. Hayvanlarla İlgili Yerleşim Yerleri Adları.....	65
3.20. Coğrafi Kavramların Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	65
3.20.1. Çeşitli Coğrafi Kavramlara Ad Olmuş Özel İsimlerin Verildiği Yerleşim Adları:	65
3.20.2. Coğrafi Terimlerin Verildiği Yerleşim Adları.....	66
3.21. Çekimli Fiil Ya Da Fiilimsilerin Verildiği Yerleşim Yerleri Adları	66
3.22. Olumsuz Anlam İfade Eden Bazı Sözcüklerin Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	66
3.23. Olumlu Anlam İfade Ettiği İçin Toplumun Beğenip Taktir Ettiği Özelliklerin Verildiği Yerleşim Yerleri Adları	66
3.24. Çeşitli Bilim Dallarıyla İlgili Terimlerin Veya Kavramların Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	66
3.25. İl, İlçe Ve Bazı Belde Adlarının Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	66
3.25.1. İl Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:	66
3.25.2. İlçe Ve Bazı Belde Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:	66
3.26. Tarihî Boy Ve Topluluk Adlarının Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	67
3.27. Soyut Kavramların Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	67
3.28. Ebat Ve Miktar Belirten Yerleşim Yerleri Adları.....	67
3.29. Yöresel Kelimelerin Verildiği Yerleşim Yerleri Adları.....	67
3.30. Sayı Adları Verilen Yerleşim Yerleri Adları.....	67
SONUÇ.....	69
BİBLİYOGRAFYA	72
ÖZGEÇMİŞ	75

KISALTMALAR

Ar.	Arapça
B.'siz. İ. T.	Belirtisiz İsim tamlaması
b.i.	birleşik isim
Beld.	Belediye
Bulv.	Bulvar
d.a.	dağ adı
e.	edat
f.	fiil
Far.	Farsça
Fr.	Fransızca
i.e.	iyelik eki
İng.	İngilizce
is.	isim
İt.	İtalyanca
k.a.	kişi adı
Lat.	Latince
Mah.	Mahalle
Moğ.	Moğolca
s.	sıfat
Sok.	Sokak
u.g.	unvan grubu
y.a.	yer adı
Y.S.E.	Yol, Su, Elektrik
Yun.	Yunanca

GİRİŞ

1.1. NEVŞEHİR İLİNİN TARİHÇESİ

Nevşehir'in tarihi, insanlık tarihinin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Anadolu coğrafyasında şekillenmiştir. Tarihi oldukça eski devirlere giden Nevşehir'in bilinen tarihi, M.Ö. 6500'lere kadar uzanmaktadır. Ancak, Nevşehir'de yazılı tarih öncesi dönemleri aydınlatacak araştırmalar yetersiz olduğu için, bu konuda yeterli bilgi verilememektedir. Yöredeki tek prehistorik araştırma, 1964-1966 arasında İngiliz Arkeoloji Enstitüsü Ankara Şubesi'nce yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda Nevşehir-Niğde yöresinde, Neolitik Dönem'den başlayan birçok yerleşim yeri saptanmıştır¹.

Nevşehir ilinin yazılı tarihi, Asur Ticaret Kolonileri Çağı'yla başlamaktadır. M.Ö. 2000-1750 yılları arasında Kuzey Mezopotamya'da yaşayan Asur tacirleri Anadolu'da ticarî koloniler kurarak ilk ticaret örgütlerini oluşturmuşlardır.

M.Ö. II. binin başlarında Avrupa'dan Kafkaslar üzerinden gelerek Kapadokya Bölgesi'ne yerleşen Hititler, daha sonra yerli halkla kaynaşarak imparatorluk kurmuşlardır. Dilleri Hint-Avrupa dil grubundandır. Başkentleri Hattuşaş'tır.

Hititlerin, Kapadokya Bölgesi'nde uzun süre hakimiyet gösterdikleri elde edilen birçok kalıntıdan anlaşılmaktadır. Orta Anadolu'nun birçok önemli kentlerini yıkarak Hitit İmparatorluğu'nu Frigler sona erdirmiştir.

Kimmerler'in Frig egemenliğine son vermesi sonucu da Anadolu'da Medler (M.Ö. 585), daha sonra da Persler (M.Ö. 547) görülür. Eski Pers dilinde Kapatuka olarak adlandırılan Kapadokya Bölgesi, 'Cins Atlar Ülkesi' anlamına gelmektedir. Pers İmparatorluğu'nu yıkan ise Makedonya Kralı İskender olmuştur.

Kapadokya Krallığı, Roma'nın bir eyaleti olduğu M.S. 17 yılına kadar varlığını korumak için Makedonyalılarla, Pontuslularla, Galatlarla, Romalılarla mücadele etmiştir. Bu mücadelenin sonunda Kapadokya, Roma'ya bağlanmıştır. Roma

¹ Ed. Taha Parla , “Nevşehir”, Yurt Ansiklopedisi, C. 8, Anadolu Yay., 1982-1983, s. 6064.

İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesiyle de Doğu Roma İmparatorluğu'nun etkisinde kalmıştır.

1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'nun Türk hakimiyet alanı olmasıyla birlikte Süleyman Şah tarafından 1075'te Türkiye Büyük Selçuklu Devleti kurulmuştur. Nevşehir, Türkiye Selçukluları Dönemi'nde doğu-batı istikametinde birer menzillik mesafe yapılmış birçok kervansaraylarla ve bunlar arasındaki güzergahı izleyen ticaret yolu üzerinde bulunmaktaydı.

Anadolu Selçuklular Devleti parçalanınca Moğolların egemenliğinde bir süre kalan Nevşehir'e 1397'de Karamanoğulları egemen oldular. Bu tarihten sonra Yıldırım Bayezit Karaman ilini topraklarına katınca Nevşehir (Muşkara) Osmanlı Beyliğine dahil oldu.

Nevşehir ve yöresi, Osmanlı yönetimi altında Celali ayaklanmalarının Anadolu'da yaygınlaşmasına kadar barış içinde yaşadı. Yöre halkı arzuladığı asıl barış, huzur ve kalkınma dönemini Damat İbrahim Paşa zamanında yaşamıştır. Nevşehir, Damat İbrahim Paşa dönemine değin Niğde'ye bağlı 18 hanelik bir köydü. İbrahim Paşa bayındır durumuna getirerek Nevşehir'i kaza yaptı.

Nevşehir, Mondros Mütarekesi günlerinde 12. Kolordu'ya bağlı 11. tümenin alanı içindeydi. Ancak, Milli Mücadele yıllarında önemli bir siyasi gelişmeye tanık olmamıştır. Milli Mücadele yıllarında yaşanan önemli bir gelişme Mustafa Kemal'in 22 Aralık 1919'da Hacı Bektaş Veli Tekkesi ile görüşmesi olmuştur.

Nevşehir, Osmanlıların son dönemlerinde Niğde Sancağı'na bağlı bir kaza idi. Cumhuriyetimizin ilanından sonra 1924'te Niğde yeni bir idari yapılanmada bir il olarak ortaya çıkarken Nevşehir de ilçelerinden biri oldu. 6429 sayılı yasa ile Nevşehir 20 Temmuz 1954 tarihinde il haline getirildi. Kırşehir ve Kırşehir'e bağlı Mucur, Avanos, Hacıbektaş, Kayseri'ye bağlı Ürgüp, Niğde'ye bağlı Arapsun (1948'de Gülşehir adını aldı) Nevşehir'in ilçeleri haline getirildi. 1954'te Kozaklı Nevşehir'e bağlandı. Derinkuyu 1 Nisan 1960'ta ilçe durumuna getirildi. Acıgöl kasabası ise 4 Temmuz 1987'de ilçe olmuştur.²

² Nevşehir İl Yıllığı, 1998, s.109-119

1.1.1. Seyahatnamelerde Nevşehir

Charles Texier “**Küçük Asya**” adlı kitabında, Nevşehir için, küçücük bir kenttir. Eski adı Nisa’dır. Kentin Rum halkı, hala bu adı kullanır. Kapadokya’nın önemli merkezlerinden biridir. Nevşehir adı, daha sonra Türklerce verilmiştir.

Yöre mağara ve tapınak bakımından bir hayli zengindir. Yakınındaki Nar Köy’ünde birçok eski mezar vardır. Eski Nisa kentinin yerinin Nar Köyü mü, Nevşehir mi olduğu henüz kesinlik kazanmamıştır.

Ayrıca Texier, doğanın hiçbir zaman kendini bir yabancıya gözlerine böylesine olağanüstü bir şekilde göstermediğini belirtmektedir.

Şemsettin Sami “**Kamus ul-Âlam**” adlı yapıtında ise XIX. yy. Nevşehir’ini şöyle tanıtır:

“Konya Vilayeti’nin Niğde Sancağı’na bağlı kaza merkezi bir kenttir. 34 köyden oluşan kazanın 38.191 nüfusu vardır. Bu nüfusun 8.528’i Rum, 469’u Ermeni, geri kalanı Müslüman’dır. Tarım ürünleri tahıl ve baklagillerdir. Ayrıca, yörede meyve ve sebzenin her türü yetişir. Küçük sanayi bez, alaca, aba gibi dokumalar üzerinedir. Kazada 75 cami, 7 mescit, 9 değirmen, 9 fırın, 9 han ve 1.091 dükkan vardır.”

Ali Cevad’ın “**Memalik-i Osmaniye**” nin Tarih ve Coğrafya Lugatı’nda Nevşehir’e ilişkin şu bilgiler bulunmaktadır:

“Konya Vilayeti’nin Niğde Sancağı’na bağlı kaza merkezi bir kenttir. Kentte Sadrazam İbrahim Paşa’nın yaptırdığı güzel bir cami ile bir de medrese vardır. Kasabanın asıl adı Nisa’dır. Nevşehir adı Osmanlılarca kullanılmıştır.”³

Evliya Çelebi’nin ünlü “**Seyahatname**” sinin III. Cildinde; “Aksaray’dan bir menzilde Sarı Atlı Köyü’ne oradan Muşkara’ya ve sonradan da Kayseri Kalesi’ne geldik.” diye Muşkara’nın adından bahseder.

XIX. yüzyılda Kapadokya’ya gelen İngiliz gezgin Ainswort:

“Nehir boyunca uzanan bir vadiden geçtikten sonra, kendimizi birdenbire peribacası konileri ve sütun biçimli kayalardan oluşan bir ormanın içinde bulduk. Sanki çok eski ve büyük bir kentin harabelerini geziyor gibiydik. Bazı koniler, üstte büyük ve şekilsiz kaya parçaları taşıyordu. Bunlar fantastik biçimlerde görünüyor, biri aslana, biri kuşa,

³ Ed. Taha Parla “*Nevşehir*”, Yurt Ansiklopedisi, C. 8, Anadolu Yay., 1982-1983 s. 6072-6073.

timsaha ya da bir balığa benziyordu.” sözlerinde Nevşehir’in doğa güzelliklerine duyduğu hayranlığı ifade etmiştir.⁴

1.2. NEVŞEHİR VE İLÇELERİNİN ADLARININ KAYNAKLARI

Nevşehir’in bilinen en eski ismi Muşkara’dır. Muşkara, Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adıdır. O dönemlerde Ürgüp’e bağlı küçük bir köyken, önce Niğde’nin ilçesi ve sonradan da 1954’te il olan Muşkara, Lale Devri’nin simgelerinden Damat İbrahim Paşa’nın da doğum yeridir. 1725 yılında Damat İbrahim Paşa’nın emri ile Muşkara köyünün adı ‘yeni şehir’ anlamına gelen Nevşehir’e çevrilmiştir.

B. Umar, Muşkara adının anlamını ve kökenini yazdığı kitabında saptayamadığını belirtmiştir.⁵ “Muşkara kelimesinin Arapça kökenli bir kelime, ism-i zaman, ism-i mekan olup anlamı, “kumral” olmaktır.” şeklinde bir bilgi de kaynaklarda bir yandan yer almaktadır.

A. Candar ise yazdığı kitabında Nevşehir’in bugünkü bulunduğu yerde, iki yüz küsur sene önce Muşkara adında bir köyün bulunduğunu ifade etmiştir. Candar, aynı zamanda burada Helenistik devirde Nyssa adı verilen bir belde olduğunu söyleyenlere rağmen, bu konuda elde yeterince belge bulunmadığını da belirtmiştir.⁶

Nyssa’nın, Kapodokya Bölgesi’nde bir yer olduğu düşünülse bile yerinin tam olarak neresi olduğu konusunda şüpheler vardır. Bu kenti Soanda/Nevşehir’e eşitleyenler bulunmakla birlikte değişik düşünceler de savunanlar vardır. Bazı araştırmacılar Nevşehir’in hemen bitişiğindeki Nar beldesinin Nyssa olabileceğini belirtmişlerdir.

1.3. NEVŞEHİR’İN İLÇELERİNİN ADLARI

1.3.1. Avanos

Bilinen en eski adı Venessa’dır. Eski çağ haritalarında Halis ırmağı olarak bilinen Kızılırmak kıyısındadır. Selçuklular zamanında bir yerleşme yeri olarak görülmektedir.

Etiler bu beldeye Yavenassas adını verirken Romalılar buraya Venessa demişlerdir.

⁴ Nevşehir İl Yıllığı, 1998, s.149

⁵ Bilge Umar, Türkiye’deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1993, s. 589.

⁶ A. Ali Candar, Ankara’dan Nevşehir’e, Ankara Halkevi Neşriyatı, 1933, s. 12.

Avanos adının kaynağı çok eskilere gitmektedir. Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Asurlu tüccarlar, Kültepe'den Acemhöyük'e gitmek için 'Nenessa' adında bir kentten geçtiklerini yazmışlardı. Bahsi geçen Nenessa'nın burası olabileceği rivayet edilir.

1926'da Emile Forrer ise, Boğazköy Hitit arşivlerinde bulunan çivi yazılı tabletler üzerinde çalışırken, 'Zu-Winasa' adlı bir kentin ismine rastladı. Araştırmacılara göre Nenessa ve Zu Winasa, Venesa ve Avanos'a dönüşmüştür.

Strabon da bu adı, Helen yazımıyla, Ouenasa diye aktarır. Ouenasa/Venesa anlamı ise Luwi dilinin ardıllarından, İ.Ö 1. bin yılın Anadolu Pamphylia dilinde "ece" (kraliçe) anlamına gelmektedir.

1.3.2. Ürgüp

Kapadokya Bölgesi'nin en önemli merkezlerinden olan Ürgüp, Bizans Dönemi'nde Osiana (Assiana), Hagios Prokopios; Selçuklular Dönemi'nde Başhisar; Osmanlılar zamanında Burgut kalesi; Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren de Ürgüp adıyla anılmıştır.

Ürgüp adının, Ur ve Kup sözcüklerinin birleşmesinden oluştuğu söylenilir. Ur, 'kaya', Kup ise 'çok' anlamındadır. Ürgüp, Urkup'un (taşı çok) zaman içinde ses değişimine uğramasıyla oluşmuştur. Tuncer Baykara ise Ürgüp adının Börügüp'ten geldiğini dile getirir.⁷

Asurlular döneminde Ürgüp'ün de içinde bulunduğu bölgeye, "atlar ülkesi" anlamında Katpatuka denmiştir.

1.3.3. Acıgöl

Acıgöl'ün eski adı Dobada'dır. Bu isim, Genç Hitit'ler Dönemi yapıtı olan bir yazıttan; Topada Yazıtı'ndan almıştır.⁸

⁷ Tuncer Baykara, Anadolu'nun Tarihî Coğrafyasına Giriş, TKAE Yay., Ankara, 2009, s.71

⁸ Bilge Umar, Türkiye'deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1993, s. 219.

1.3.4. Derinkuyu

Eski adı Melegobia/Melengübü olan Derinkuyu, ismini 1927’de su çıkarılan kuyuların derinliği dolayısıyla, bucak merkezi olunca almıştır. Derinkuyu adı Melegübü isminden önce Malakopea, Malagop, Melegop, melegobi gibi birbirine benzer isimlerle anılıyordu, ancak resmi kayıtlarda Osmanlı dönemindeki adı Melegübü, Bizanslılar zamanında ise Melagobi veya Malakopi’dir.

Melegübü ve Malagobi isimleri farklı kaynaklara göre aynı anlam yüklenmiş olup Hitit ya da Kapadokya dilinde ‘zor geçim’ anlamına geldiği görülmektedir. B. Umar’a göre ise Malakopea, “bu kentçik hakkında bilgi veren Honigmann özetle, Malakopea “bugünkü” (kendi zamanındaki) Melegop’un Bizanslılarca kullanılan adıdır diyor ve aynı kentçiğin Arap yazarlarınca Malakupiye diye anıldığını söylüyor.” Bu adın ise öz biçimini bilmemekteyiz.⁹

C. Texier ise Derinkuyu’nun eski isminin Soatras olduğunu, burada da mağaralar ve harabelerin olduğunu söyler.

1.3.5. Gülşehir

Kapadokya’da Pers ve Bizans egemenliği sırasında Gülşehir, Zoropassos adıyla anılmaktaydı. Daha sonraki yıllarda, Arapsun adının kullanılmaya başlandığını görüyoruz. 1466’da Osmanlı Devleti’nin bölgeyi ele geçirmesinden sonra bir süre daha bu ad kullanılmıştır. Arapsun, 1584’te Niğde ili Uçhisar nahiyesine bağlı bir köyken, daha sonra 18.yy. sonlarına doğru Osmanlı paşası Seyit Mehmet Paşa tarafından ismi Gülşehir olarak değiştirildi.¹⁰

1.3.6. Kozaklı

Eski adı Hamamorta’dır. 1954’e değin Kırşehir’in Avanos İlçesi’ne bağlı bir köyken, bu tarihte Hamamorta ve Kozaklı köylerinin birleşmesiyle ilçe oldu ve Nevşehir’e bağlandı.

⁹ Bilge Umar, Türkiye’deki Tarihse Adlar, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1993, s. 538.

¹⁰ Ed. Ayça İşcen, Peribacası Kapadokya Kültür ve Tanıtım Dergisi, Ankara, 2008, s. 88.

1.3.7. Hacıbektaş

Önceleri yöredeki höyüğün adıyla tanınan Sulucakarahöyük küçük bir köyken, 13.yy.'da Hacı Bektaş Veli'nin buraya yerleşerek dergah kurması ile önemli bir tarikat merkezi oldu. Kent, Hacı Bektaş Veli'nin etkisiyle Hacıbektaş diye anılır oldu.

I. BÖLÜM

SÖZLÜK

A

Abdi Bayırı: is. B.'siz İ. T. Bekdik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Abdiköy: b.i. B.'siz. İ.T. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Abuşağı: b.i. Ab Far+uşak Türkçe. B.'siz. İ.T. Gülşehir İlçesi'ne bağlı belde.

Acıgöl: b.i. Sıfat tamlaması. Nevşehir'in ilçesi.

Açelya: is. Yun. Kokusuz güzel renkli çiçekler açan bir bitki, açalya. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ada: is. Her yanı su ile çevrilmiş kara parçası. Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

Adalet: is. Ar. Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme, doğruluk, türe. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Afet: is. Ar. 1. Doğanın sebep olduğu yıkım. 2. Kıran. 3. çok kötü. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı cadde.

Afet Evleri: is. B.'siz İ. T. Merkeze bağlı mahalle.

Ağıl: is. Koyun ve keçi sürülerinin gecelediği, çit veya duvarla çevrili yer. Sıfat tamlaması. Ağıllı, Acıgöl İlçesi'ne bağlı köy.

Ahmet Rasim: k.a. (1865-1932) Gazeteciliği ve edebiyatçılığı yönüyle Türk Edebiyatının en önemli isimlerinden biridir. Tercüman-ı Hakikat, Ceride-i Havadis, Tasfir-i Efkar, Yenigün, Akşam, Cumhuriyet gibi gazetelerde birçok makale, fıkra, gezi yazısı yayınlamıştır.¹¹ Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Akan: s. Akmakta olan. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

¹¹ Muzaffer Gökman, İstanbul'u Yaşayan ve Yaşatan Adam Ahmet Rasim, Çelik Gülersoy Vakfı İstanbul Kütüphanesi Yay., İstanbul, 1989, s. 24-31.

Akar: is. Ar. Kiraya verilecek gelir getiren ev, dükkan, tarla, bağ gibi mülk. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Akarca: is. Avanos İlçesi'ne bağlı belde.

Akasya: is. Fr. Baklagillerden, sıcak iklimlerde birçok çeşitleri yetişen ve tanen, zambak, boya gibi maddelerinden yararlanılan bir ağaç. Ali Dirikoç Bulvarı Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Akçataş: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Akgür: b.i. isim+isim. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Akköy: b.i. sıfat tamlaması. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Akpınar: b.i. sıfat tamlaması. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Aksalur: b.i. sıfat tamlaması. Ürgüp İlçesi'ne bağlı belde.

Aksaray: y.a. İç Anadolu Bölgesi'nde il adı. Bekdik, Kapucubaşı ve Sümer Mahallesi'ne bağlı cadde. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Aktepe: b.i. sıfat tamlaması. Avanos İlçesi'ne bağlı köy..

Akyol: b.i. sıfat tamlaması. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Alacaşar: b.i. Alaca+Far. şar. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı köy.

Alan: is. Düz, açık ve geniş yer, meydan, saha. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Alaybey: u.g. B.'siz. İ.T. Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Alemdar: is. Ar. *Alem* bayrak + Far. *_dar* tutan. Bayrağı veya sancağı taşıyan, bayraktar, sancaktar. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Alemli: is. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Alıç: is. Far. 1. Gülgillerden kırlarda yetişen yabancı bir ağaç. 2. Bu ağacın mayhoş yemişi. Bekdik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Alıçhane: b.i. Far. isim+isim. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ali Babaoğlu: k.a. Nevşehir Belediye Başkanlığı, Nevşehir Ziraat Odası Başkanlığı, (1991) 17. ve 18. dönem Nevşehir Milletvekilliği yapmıştır. Bir dönem de muhtarlık yapan Babaoğlu, postane ve hükümet binasının yapımında yardımları olmuştur. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ali Dirikoç: k.a. Nevşehir'in zengin iş adamlarındandır. 350 Evler Mahallesi, Afet Evleri Mahallesi'ne ve Yeni Mahalle'ye bağlı bulvar.

Ali Efe: is. u.g. Şahıs hakkında bilgi bulunamamıştır. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Âlim: s. Ar. Bilen, bilici. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Alkan: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Alp: is. Yiğit, kahraman. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Alparslan: k.a. Selçuklu Devleti'nin ve Türklerin yetiştirdiği en büyük hükümdarlardan. Selçuklu Devleti'nin kurulmasında önemli rolü olan Çağrı Bey'in oğludur. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Alperen: is. Derviş, mücahit. b.i. Alp+eren. sıfat tamlaması. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Altay: d.a. Orta Asya'da, Moğolistan ile sınır teşkil edecek şekilde uzanan büyük sıra dağlardan biri. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Altıpınar: b.i. sıfat tamlaması. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Anapınar: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Andaç: is. Ajanda. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Anıt: is. Önemli bir olayı veya büyük bir kişinin gelecek kuşaklarca tarih boyunca anılması için yapılan, göze çaracak büyüklükte, sembol niteliğinde yapı, abide. Damat İbrahim Paşa'nın anıtının bulunması nedeniyle bu isim verilmiştir. Camicedit Mahallesi'ne bağlı çarşı, 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ara: is. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Asafbey: is. u.g. Şahıs hakkında bilgi bulunamamıştır. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Aslı: is. k.a. Kerem ile Aslı hikâyesinin kadın kahramanı. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Asma: is. Asmagillerden dalları çardak üzerine yayılan bitkilere genel olarak verilen ad. Asmalı, 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Asude: s. Far. Sessiz, rahat, sakin. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Aşağıbaran: Aşağıvaran. b.i. isim + sıfat-fiil. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Âşıklar: is. ve s. Ar. Köyün adının nereden geldiği ve geçmişi hakkında kesin bir bilgi olmamasına rağmen, bu konuda iki rivayet bulunmaktadır. İlk rivayet; abdalların türkülere ricası. Bu konudaki bir diğer rivayete göre, köyün bulunduğu karşı tepeye nereden geldiği bilinmeyen Ali ve Hasan adında iki âşık gelmiş ve orayı mesken tutmuş. O zamanlar orada yaşayan kimse yokmuş, oraya ilk yerleşen bu iki âşıkmiş. Daha sonraları Hacıbektaş'ın Bala Mahallesi'nden 2-3 aile gelip yerleşmiş. Âşıklarımız yamaçlardan orada oturan sakinlere saz çalıp, türküler söylemiş. Zaman içerisinde bu köye bir isim verilmesi gerekmiş, âşıklar kendi aralarında "Âşıklar" adının konulmasını kararlaştırmışlar, sonra köy sakinlerine bu adın konulmasını rica etmişler, onlar da kabul etmiş. Böylece Âşıklar Köyü olmuş.¹² Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Ata: is. 1. Baba. 2. Dedelerden ve büyük babalardan her biri. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Atabey: is. Eski Türk devletlerinde, özellikle Selçuklularda şehzadelerin eğitimi veya bağımsız olarak bir eyaletin yönetimi ile ilgili görevli vezir. b.i. Ata+bey Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Atatürk: k.a. T.C'nin kurucusu, büyük kurtarıcı. b.i. Ata+Türk Kapucubaşı Mahallesi'ne ve Yeni Mahalle'ye bağlı bulvar.

Ateş: is. Far. Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od. Karasöku Mahallesi'ne bağlı sokak.

Atilla: k.a. Batı Hunları ya da Avrupa Hunları diye bilinen Türk devleti hükümdarı. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Avanos: y.a. Nevşehir'in ilçesi.

Avni Parmaksız: k.a. Nevşehir'in önemli iş adamlarından. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Avuçköy: b.i. B.'siz. İ.T. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Aydın: s. Işık alan, ıııklı, aydınlık. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Aydoğan: b.i. isim+sıfat-fiil. Bekdik ve Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı çıkmaz.

¹² Aydın Şimşek, "Dünden Bugüne Âşıklar Köyü", Suluca Karacahöyük Gazetesi, S.688, s.6

Ayhan: is. k.a. isim+isim. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Ayı: is. Memelilerin et obur takımından, beş parmaklı, tabanlarına basarak yürüyen, yurdumuzda boz türü bulunan, iri gövdeli hayvan. Ayılı, Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Ayva: is. 1. Gülgillerden, çiçekleri iri ve pembe, yapraklarının altı tüylü, orta yükseklikte bir ağaç. 2. Bu ağacın büyük, sarı renkte, tüylü, mayhoş, dokusu sertçe, ufak çekirdekli meyvesi. Ayvalı, Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy, Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Azim: is. Ar. Bir işteki engelleri yenme kararı. Azimli, Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Aziz: s. Ar. 1. Sevgide üstün tutulan, muazzez. 2. is. Ermiş, eren. Azizler, Karasöku Mahallesi'ne bağlı sokak.

Azmibey: is. u.g. Şahıs hakkında bilgi bulunamamıştır. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

B

Badem: is. Far. 1. Gülgillerden yurdumuzun her yerinde yetişen ağaç. 2. Bu ağacın yaş veya kuru yenilen yemişi. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bağlı: is. Bir bağ ile tutturulmuş olan. Acıgöl İlçesi'ne bağlı köy.

Bahar: is. Far. Kuzey yarım küre için 21 Martta gündüz gece eşitliğiyle başlayarak 22 Haziranda gün dönümü ile biten, kış ve yaz arasındaki mevsim; ilkyaz, ilkbahar. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bahçe: is. Far. Sebze yetiştirilen yer, bostan. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bahçeli: is. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy, Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bahçelievler: b.i. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı mahalle.

Balcı: is. Arı yetiştirip bal alan ya da satan kimse. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Balcın: is. Merkeze bağlı köy.

Balözü: b.i. B.'siz İ. T. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Baraklı Hüseyin Efendi: is. k.a. (1915-1995) Soyadı kanunundan sonra Yöndemli soyadını almıştır. Yöndemli ilköğrenimini Nevşehir’de tamamlamıştır. Ankara Hukuk Fakültesi’ni kazanmasına rağmen bitirememiş, Sümer Bank Ereğli Pamuklu Sanayi Müessesesi’nde memur olarak çalışmıştır. Hacı Rüştü Mahallesi ve İbrahim Paşa Mahallesi’ne bağlı cadde.

Baraklı Raşit Efendi: is. k.a. (1874-1937) Konya Darülfünun mezunu. Dava vekili (avukat)olarak Nevşehir’de meslek hayatına atıldı. Barak boyu, bir Türk boyudur. Oğuzun Yıldız Han uruğunun Kınık ve Bey dili oymağından gelir. İyi ahlakıyla tanınan Raşit Efendi çok iyi Arapça ve Farsça bilmektedir.¹³ 20. Temmuz ve Kırathoğlu Mahallesi’ne bağlı cadde.

Barbaros: k.a. Barbaros Hayrettin Paşa (1478-1576), Osmanlı tarihinin ünlü denizcilerinden, “kaptan-ı derya” olarak bilinen Osmanlı Devleti’nin ilk kaptan paşası. Esentepe Mahallesi’ne bağlı sokak.

Barış: is. k.a. 20. Temmuz Mahallesi’ne bağlı sokak.

Basansarnıç: b.i. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı köy.

Başçeşme: b.i. sıfat tamlaması. Cumhuriyet Mahallesi, Cami Atik Mahallesi, Dere Mahallesi’ne bağlı sokak.

Başdere: b.i. sıfat tamlaması. Ürgüp İlçesi’ne bağlı belde.

Başköy: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi’ne bağlı köy.

Battal Gazi: k.a. 8. yy.’da yaşadığı tahmin edilen ve hakkında çeşitli inanışlar bırakmış bir liderdir. Hacı Rüştü Mahallesi’ne bağlı çıkmaz.

Bayır: is. Küçük yokuş. 350 Evler Mahallesi’ne bağlı sokak.

Bekdik: y.a. Aksaray İli, Sarıyahşi İlçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. Merkeze bağlı mahalle, Bekdik Mahallesi’ne bağlı sokak.

Bekirağa: u.g. Herikli Mah.’da çeşme yaptıran bir kişi. Herikli Mahallesi’ne bağlı sokak.

Belbarak: b.i. isim+isim. Hacıbektaş İlçesi’ne bağlı köy.

¹³ Fuat Yöndemli, “Baraklı İki Hukukçu Uç Beyi”, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, S.5, s. 28-32.

Belediye: is. Ar. İl, ilçe, bucak gibi yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan teşkilat. Camicedit Mahallesi'ne bağlı cadde.

Belek: is. 1. Kundak, çocuk bezi. 2. Beşiğe konulan yatak. Belekli, Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Ben: is. Fr. Çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı. Benli, Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Berat: is. Ar. Bir buluştan, bir haktan yararlanmak için devletçe verilen belge, patent. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bereket: is. Ar. Bolluk, gürlük, uygunluk, feyz, feyezan. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Berrak: s. Ar. Duru, temiz, aydınlık, açık. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Beyazgül: b.i. sıfat tamlaması. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Beyazıt: k.a. (1447-1512), Sekizinci Osmanlı padişahı olan II. Beyazıt, 1481-1512 yılları arasında saltanat sürmüştür. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bezirhane: b.i. Bezir, is. Ar. Keten tohumu + hane, is. Far. Ev, konut. Bekdik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bilge: is. ve s. Bilgili, iyi ahlaklı, olgun ve örnek kimse, hakim. Bekdik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bilgiç: is. Bilgili kimse. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bilgin: is. ve s. Bilimsel bir konuda çok bilgisi olan, alim. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Billur: s. Ar. 1. bazı cisimlerin aldığı geometrik biçim. 2. is. duru ve temiz kesme cam. 3. billurdan yapılmış. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bitki: is. Bulunduğu yere kökleriyle tutunup gelişen, döl veren ve hayatını tamamladıktan sonra kuruyarak varlığı sona eren yosun, ot, ağaç gibi canlıların genel adı, nebat. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Boğaziçi: b.i. B.'siz İ. T. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Boğazköy: b.i. B.'siz. İ.T. Merkeze bağlı köy.

Borus: is. Anlamına dair bir şey bulunamamıştır. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Botanik: is. Fr. Bitki bilimi. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Boya: is. Renk vermek, dış etkilere korumak için eşyanın üzerine sürülen veya içine katılan renkli madde. Boyalı, Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Bozca: s. 1. Rengi boza çalan 2. is. İşlenmemiş, çalılık, toprak, ham tarla. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Bölükören: b.i. isim+sıfat-fiil. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Bucak: is. 1. Kenar, köşe, yer. 2. İlçelerin, bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri, nahiye. Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Buğra: is. Erkek deve, iki hörgüçlü deve. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Buket: is. Fr. Çiçek demeti. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Bulut: is. Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığınlar. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Burcu: is. k.a. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Busem: is. k.a. Far. Bûse+m i.e. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Buz: is. Donarak katı duruma gelmiş su. Buzlu, Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Büyükburunağıl: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Büyükkişla: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Büyükyağlı: b.i. sıfat tamlaması. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

C

Cami Atik: is. Merkeze bağlı mahalle.

Cami Kebir: y.a. "Sultan cami" olarak anılan bu eser, Danişmendlilerin Kayseri'deki emiri Melik Mehmet Gazi tarafından 1135'te yapılmıştır. Camicedit Mahallesi'ne bağlı cadde.

Cami Yolu: is. B.'siz. İ. T. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Camicedit: is. Merkeze bağı mahalle.

Caner: is. k.a. b.i. isim+isim. 350 Evler Mahallesi'ne bağı sokak.

Cemilköy: b.i. B.'siz. İ.T. Ürgüp İlçesi'ne bağı köy.

Cengiz Topel: k.a. (1934-1964) Kıbrıs'ta ilk Türk hava harp şehiti. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağı sokak.

Cerit: is. Yiğit, cesur, ata iyi binen, eli çabuk, becerikli. Ceritlerin soy kökünün Oğuzların Bozok koluna bağı olduğu kaynaklarda bildirilmektedir. Karasöku Mahallesi'ne bağı sokak.

Cevdet Bey: is. k.a. Şahıs hakkında bilgi bulunamamıştır. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağı sokak.

Cevher Dudayev: k.a. (1944-1996) Bir Çeçenistan direnişçisi. Onun önderliğinde Çeçen halkı 1996'da ülkelerini istiladan temizlediler. Merkeze bağı mahalle.

Ceviz: is. Ar. Cevizgillerin örnek bitkisi olan, uzun ömürlü, gövdesi kalın, kerestesi değerli, yurdumuzda çok yetişen ağaç, bu ağacın yağı, nişastalı yemişi. Cevizli, Cumhuriyet Mahallesi'ne bağı sokak.

Ceylan: is. Moğ. Çift parmaklılardan, boynuzlugiller familyasından, çöllerde yaşayan, çok hızlı koşan, gözlerinin güzelliği ile tanınan, ince bacaklı, zarif memeli hayvan. 350 Evler Mahallesi'ne bağı sokak.

Cıngıl: is. 1. Küçük üzüm salkımı. 2. Boncuk, gümüş veya altın para ile yapılmış, başlığa veya giysiye takılan süs, cingil. Kapucubaşı Mahallesi'ne bağı sokak.

Civelek: s. Canlı, neşeli, sokulgan. Gülşehir İlçesi'ne bağı köy.

Coşkun: s. Coşmuş olan. Esentepe Mahallesi'ne bağı sokak.

Cumhuriyet: is. Ar. Milletin, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı devlet biçimi. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağı cadde, Merkeze bağı mahalle.

Ç

Çağıcı: b.i. B.'siz. İ.T. Kozaklı İlçesi'ne bağı köy.

Çağla: is. Badem, kayısı, erik gibi tek çekirdekli yemişlerin körpe iken yenilebilen ham şekli. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çağlayan: is. Küçük bir akarsuyun, çok yüksek olmayan bir yerden dökülüp aktığı yer, küçük şelale. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çağsak: is. Çağlayan. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Çakıl: is. Küçük veya orta boyda taş parçası. Çakıllı, Derinkuyu İlçesi'ne bağlı köy.

Çakın: is. Şimşek, kıvılcım, şerare. Çakınlı, Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çakır: s. 1. (göz için) Açık mavi, hareli ela. 2. Şarap. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çalış: is. Çalmak işi veya biçimi. Avanos İlçesi'ne bağlı belde.

Çalışkan: s. Çok çalışkan, çalışmayı seven. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çamlık: s. 1. Çam ağaçları çok olan yer. 2. is. Çam korusu. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çapacı: is. Çapa ile çalışan işçi. Eskili Mahallesi'ne bağlı çıkmaz.

Çardak: is. Far. Çar, dört + Ar. Tak. Tarla bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak. Merkeze bağlı köy.

Çarşı Yolu: is. B.'siz. İ.T. Karasökö Mahallesi'ne ve Yeni Mahalle'ye bağlı sokak.

Çat: is. İki yolun veya iki derenin birleştiği yer, kavşak. Merkeze bağlı belde.

Çavuşoğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı site.

Çavuş: is. Onbaşidan sonra gelen ve görevi manga komutanlığı olan er rütbesi. Çavuşun(Çavuşin) B.siz. İ.T. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Çayır: is. Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çekikçeşme: b.i. sıfat tamlaması. Karasökö Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çelebi Mehmet: k.a. (1389-1421), Beşinci Osmanlı padişahı olan Çelebi Mehmet, 1413-1421 yılları arasında saltanat sürmüştür. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak..

Çelik: is. Su verilerek çok sert ve esnek bir duruma getirilebilen, birleşiminde az miktarda karbon bulunan demir ve karbon alaşımı, pulat. Hacı Rüştü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çember: is. Far. Merkez denilen sabit bir noktadan aynı uzaklık ve düzlemdeki noktalar kümesinin oluşturduğu kapalı eğri. Çemberli, Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çetin: s. Amaçlanan duruma getirilmesi, elde edilmesi, çözümlenmesi, işlenmesi güç veya engeli çok olan, müşkül. Ali Dirikoç Bulv. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çınar: is. Far. İki çeneklilerden 30 m.'ye kadar uzayabilen, gövdesi kalın, uzun ömürlü, geniş yapraklı bir ağaç. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çiçek: is. 1. Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü 2. çiçek açan kır veya bahçe bitkisi. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çiftlikköy: b.i. B.'siz. İ.T. Merkeze bağlı köy.

Çiğdem: is. Zambakgillerden, türlü renklerde çiçek açan, çok yıllık, yumrulu bir kır bitkisi, mahmur çiçeği. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy, İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çimen: is. Kendiliğinden yetişmiş çim. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çivril: is. Pırasa. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Çolak: s. Eli veya kolu sakat olan. Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Çökek: is. Çukur yer, bataklık, sazlık. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Çul: is. Ar. Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma. Çullar, Acıgöl İlçesi'ne bağlı köy.

D

Dadağı (Dadak/Dadag): is. Tadımlık, tatlı. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Daldalar: is. Karasöku Mahallesi'ne bağlı sokak.

Damat İbrahimpaşa: k.a. (1668-1730) Osmanlı dönemi ünlü sadrazamlarındandır. Niğde sancağına bağlı Ürgüp kazası Muşkara köyünde doğmuştur. ¹⁴ III. Ahmet döneminde 1718-1730 tarihleri arasında sadrazamlık yapmıştır. Yeni Mahalle'ye bağlı bulvar.

¹⁴ Güçlü Faruk, Nevşehir Folklorundan İzlenimler, Günorta Yay., Ankara, 1994, s.9

Damla: is. Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Dar: s. İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan. Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

Darılmaz: s. Darılmayan. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Dedeler: k.a Nevşehir'in köklü sülalelerindendir. Dedeler sülalesinin üyeleri belediye başkanlığının yanında basın yayınıla uğraşmışlardır. Bekdik, Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Defne: is. Yun. Defnegillerden, yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Değirmen: is. Öğüten ara veya alet. Raşitbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Değirmendere: b.i. isim+isim. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Demet: is. Yun. Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Demir Hafız: k.a. Nevşehir'in meşhur cami hocalarıdır. 20. Temmuz, Hacı Rüştü, Herikli, Karasökö, İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı cadde.

Demir: is. Atom sayısı 26, atom ağırlığı 55.847 olan, mavimsi, esmer renkte 7,8 yoğunluğunda, 1510 derecede eriyen, özellikle çelik, döküm ve alaşımlar durumunda sanayide kullanmaya en elverişli element. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Demirtaş: b.i. sıfat tamlaması. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Denge: is. Bir nesnenin veya bir insanın devrilmeden durma hali, muvazene. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Deniz: is. Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Denizgülü: b.i. Mercanlar sınıfından dokunaçları kısa bir tür hayvan. B.'siz İ.T. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Dere: is. Merkeze bağlı mahalle, Dere Mahallesi'ne bağlı sokak.

Dere Kümesi: B.'siz. İ.T. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Derinkuyu: b.i. sıfat tamlaması. Bu yere Derinkuyu denmesinin nedeni; yer altı şehirlerinin bulunmasıdır. Nevşehir'in ilçesi.

Derya: is. Far. 1. Deniz 2. Bilgili kimse. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Desen: is. Fr. Tahta, çini, kumaş, kağıt gibi yüzeylerin üzerinde varlıkları, nesneleri belirli çizgilerle gösterme. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Destan: is. Far. Tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir, epope. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Dikmen: is. Koni biçiminde tepe. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Dink: is. Pirinci kabuğundan ayırmak veya bulgur dövmek için kullanılan dibek. Kayacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Doğa: is. Tabiat. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Doğalar: is. Derinkuyu İlçesi'ne bağlı köy.

Doğan: is. Kartalgillerden, küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırılarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Doğuş: is. Doğmak işi veya biçimi. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Dolapoğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Doruk: is. Dağ, ulu ağaç gibi yüksek şeylerin tepesi, en yüksek yeri, zirve, şahika. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Doyduk: f. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Dört Yol: b.i. sıfat tamlaması. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Dr. Sadık Ahmet: k.a. (1947-1995) Gümölcine'de doğmuştur. Batı Trakya Türklerinin hakları için verdiği mücadele ile tanınmış bir tıp doktoru ve siyasetçisidir. İbrahim Paşa, Kırathoğlu, Sümer Mahallesi'ne bağlı cadde.

Dumlupınar: b.i. sıfat tamlaması. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Durak: is. Tren, tramvay, otobüs gibi genel taşıtların durmak zorunda olduğu veya durabileceği yer. Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

Duru: s. Bulanıklığı olmayan, temiz, berrak. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Durukanlı: b.i. sıfat tamlaması. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Duygu: is. Duyularla algılama, his. Duygulu, Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

E

Eda: is. Ar. 1. Davranış, tavır. 2. Naz, işve. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Edalı: s. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Efe: is. Yiğit, özellikle Batı Anadolu köy yiğidi, zeybek. Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eğitim: is. Belli bir bilim dalı veya sanat kolunda yetiştirme, geliştirme ve eğitme işi. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eğrikuyu: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Eker : f. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ekici: is. ve s. Herhangi bir tarım ürününü üreten, tarımla uğraşan. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ekin: is. Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı duruma verilen ad. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ela: is. Gözde sarıya çalar kestane rengi. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Elif: is. k.a. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Elmacı: is. Elma yetiştiren veya satan kimse. Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Emek: is. Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü. Merkeze bağlı mahalle.

Emin: s. Ar. İnanılır, güvenilir. Ali Dirikoç Bulv. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Emmi: is. Ar. Amca. Emmiler, Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Emre: is. k.a. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Engin: s. Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş, çok geniş, vasi. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Enveriye: is. Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ercan: k.a. b.i. isim+isim. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Erdem: is. k.a. isim+isim. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eren: is. Benliğinden sıyrılmış, öz varlığından geçmiş, kendini tanrıya adanmış, ermiş, evliya, veli. Erenler, Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı cadde.

Ergenekon: is. Türklerin türeyişini anlatan bir Türk destanının adıdır. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ergün: is. k.a. sıfat tamlaması. Bekdik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ersan: is. k.a. isim+isim. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Esen: s. Hiçbir hastalığı, vücutça hiçbir eksiği olmayan, sağlıklı, sıhhatli, salim. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Esengül: b.i. sıfat tamlaması. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Esenler: is. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Esentepe: b.i. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı mahalle.

Eser: is. Ar. Emek sonucu ortaya konan ürün, yapı. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eski Hamam: is. sıfat tamlaması. Raşitbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eski Konak: is. sıfat tamlaması. Cami Atik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eski Sanayi 1. Blok: 2 Sıfat tamlamasının birleşimi şeklinde oluşmuş. İbrahim Paşa, Kapucubaşı Mahallesi.

Eski Sanayi 2. Blok: Kapucubaşı Mahallesi.

Eski Sanayi 4. Blok : İbrahim Paşa Mahallesi.

Eski Sanayi Meydanı: İbrahim Paşa, Kapucubaşı Mahallesi.

Eski Y.S.E.: is. sıfat tamlaması. İbrahim Paşa, Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eski Zahir: is. sıfat tamlaması. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eskili: s. Merkeze bağlı mahalle, Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eskiyaylacık: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Evliya: is. Ar. Erenler, ermişler, veliler. Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Eyüp: is. k.a. Peygamberlerden bir isim. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

F

Fakuşağı: b.i. (<fakı uşağı) B.'siz. İ.T. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Fatih: is. k.a. Ar. Zafer kazanan , fetheden (kimse). Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı cadde, İbrahim Paşa ve Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Fatih Sultan Mehmet: k.a. (1432-1481), Yedinci Osmanlı padişahı olan Fatih Sultan Mehmet, 1451- 1481 yılları arasında saltanat sürmüştür. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı cadde.

Ferhat: is. k.a. Far. Ferhat ile Şirin hikâyesinin erkek kahramanı. Dere Mahallesi'ne bağlı sokak.

Festival: is. Fr. Dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi. Memişbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Fetih: is. Ar. Bir şehir veya bir ülkeyi savaşarak alma. Cami Atik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Fevzi Çakmak: k.a. (1876-1950) Maraşal unvanı almış Türk komutanıdır. Türkiye'nin Atatürk'ten sonraki 2. Başbakanı, ilk Milli Savunma Bakanı ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 2. Cumhuriyet Dönemi'nde ise ilk Genelkurmay Başkanı'dır. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi ve Sümer Mahallesi'ne bağlı cadde.

Fıstıkçı: is. Fıstık yetiştiren veya satan. Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Fidan: is. Yun. Ağaç ve ağaççıkların yeni yetişeni. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

G

Gamze: is. Ar. Bazı insanların çenelerinde, yanaklarında doğal olarak bulunan veya güldükleri zaman görülen küçük çukur. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gamzeli: is. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Garaj: is. Fr. Otomobil, vagon gibi taşıtların konulduğu üstü örtülü yer. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gazhane: is. Hava gazı üretilen veya depolanan yer. b.i. Lat. Gaz + Far. Hane. İsim + isim. Camicedit Mahallesi'ne bağlı cadde.

Gazi: is. ve s. Ar. Düşmanla savaşıyan veya savaş yapmış. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı cadde.

Gazi Osman Paşa: k.a. (1832-1900) 93 Harbi'nde 145 günlük Plevne Savunması'nı komuta etmiş ve direnişiyle askerlik tarihine geçmiş, türkülere konu olmuş, müdafaa hattı stratejileriyle esir bulunduğu dönemde Rus çarından bile saygı görmüş, dönemin tüm komutanları tarafından örnek alınan, ünlü bir Türk komutanıdır. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gedik: is. Bir düzey üstündeki yıkık, çatlak veya aralık, rahne. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gelincik: is. Yazın kırlarda, özellikle ekin tarlalarında yetişen, kırmızı ve otsu bitki. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Genç Osman: k.a. (1604-1622), On altıncı Osmanlı padişahı olan Genç Osman, 1618-1622 yılları arasında saltanat sürmüştür. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gerce: is. Sıra, dizi. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Gonca: is. Far. Henüz açılmamış veya açılmak üzere olan çiçek, tomurcuk. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Göğüs: is. Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve yürek, akciğer gibi organları içine alan bölümü, sine. Bekdik Mahallesi ve Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gökçe: s. Gök ile ilgili, semavi. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gökçetoprak: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Gökkuşağı: is. Düşmekte olan yağmur damlacıklarında güneş ışınlarının kırılıp yansısıyla gökyüzünde oluşan yedi renkli, kemer biçimindeki görüntü, alkım, ebem kuşağı, eleğim sağma, hacılar kuşağı, yağmur kuşağı. b.i. B.'siz. İ.T. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Göksu: b.i. isim +isim. Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Göktuğ: b.i. isim +isim. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Göktürk: is. VI.- VIII. Yüzyıllarda Moğolistan ve Orta Asya'da yaşamış eski bir Türk ulusu ve bu ulustan olan kimse. b.i. isim +isim. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı cadde.

Göncü: is. Ham veya işlenmiş deri satan kimse. Hacı Rüştü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gör: f. Merkeze bağlı belde.

Göre Yolu: is. B. 'siz İ.T. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Göreme: is. Merkeze bağlı belde.

Görgünler: k.a. Görgünler Pasajı sahipleri. Camicedit Mahallesi'ndeki pasaj.

Göynük: s. 1. Yanık. 2. is. Orman yakılarak açılan tarla. Avanos İlçesi'ne bağlı belde.

Gül: is. Far. Gülgillerin örnek bitkisi. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gülen: s. Gülme işini yapan kimse. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Güler: f. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gülizar: b.i. Far. Gül bahçesi. Gül+Far. Zâr Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gülpembe: b.i. isim+isim. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gülpınar: b.i. isim + isim. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Gülşah: k.a. b.i. isim+isim. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gülşehir: b.i. isim + isim. Gülşehir İlçesi'ne bağlı belde.

Gültepe: b.i. isim + isim. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gülveren: b.i. isim + sıfat-fiil. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gülvezir: b.i. isim + isim. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gümüş: is. Atom sayısı 47, atom ağırlığı 107.88, yoğunluğu 10.5 olan, 960 dereceye doğru sıvı durumuna geçen, parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gümüşkent: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı belde.

Gümüşyazı: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Güneş: is. Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Güneşli: is. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Güneyce: is. Derinkuyu İlçesi'ne bağlı köy.

Güngördü: b.i. isim + fiil. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Gürbüz: s. Sağlam, güçlü ve iyi gelişmiş, iri.Yeni Mahalle'ye bağlı sokak.

Güven: is. Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Güvercinlik: is. Evcil güvercin yetiştirmek için hazırlanmış yer. Merkeze bağlı köy.

Güzelbahçe: b.i. sıfat tamlaması. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Güzelyurt: b.i. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı mahalle.

H

Hacı Osman Ögüt: k.a. (1868-1950) Nevşehir'de medrese eğitimi aldıktan sonra Konya Darülfünun'dan mezun olmuştur. Bir süre İzmir'de vaizlik yapmış sonra Nevşehir Rüştüyesinde öğretmenlik yapmıştır. Sivas Kongresi Nevşehir delegeşi olan Hacı Osman Ögüt, 4 Eylül 1919'da başlayan Kongre, görüşmelerini 11 Eylül günü tamamlayarak Kurtuluş Savaşı'nın ilk kararlarını dünya ulusuna duyurur.¹⁵ Sümer Mahallesi'ne bağlı cadde.

Hacı Rıfat Efendi: k.a. Nevşehir'de çok değer verilen bir diğer din adamlarından biri. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hacı Rüştü: k.a. Nevşehir'de yaşamış, halk tarafından değer verilen önemli büyüklerinden biri. Merkeze bağlı mahalle, Hacı Rüştü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hacıbektaş: b.i. isim + isim. Nevşehir'in ilçesi.

Hacıfakılı: b.i. B. 'siz. İ.T. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Hacıhalil: is. u.g. Türkmen aşiretlerindendir. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Hacılar: is. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Hafız İncekara: k.a. Boynu ince aşiretinden bir hafız. Yemen gazisidir. 15 sene harbe gitti. 107 yıl yaşayan Hafız İncekara, müttakî bir halk adamı idi. Cumhuriyet, Dere, Raşitbey Mahalle'lerine bağlı cadde.

Hafız Ömer: is. k.a. Din adamı. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hal Çarşı: Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

¹⁵ Yayın Koord. Celal Korkmazer, "Dellalzade Hacı Osman Efendi", Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, S.4, s.4

Hamam: is. Ar. Yıkanılacak yer, yunak, ısı dam. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hamuriçli: b.i. isim + isim. Dere Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hamzalı: is. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Hapishane: is. Hapis cezasına çarptırılanların kapatıldıkları yer, dam, ceza evi, kodes. b.i. Ar. Habs + Far. Hane. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Haramyemez: b.i. isim + sıfat-fiil. Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hasanlar: is. k.a. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Hasgöl: b.i. sıfat tamlaması. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hastane: is. Far. Hastaların yatırılarak tedavi edildikleri sağlık kurumu. Camicedit Mahallesi'ne bağlı cadde.

Haşimi: is. Haşmetli. Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hayat: is. Ar. 1. Yaşam, dirim 2. Doğumdan ölüme kadar geçen süre. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hayri Bey: is. k.a. 1930-40 yılları arasında atlı doktor olarak ün salmıştır. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hayta: s. Serseri, külhanbeyi, kabadayı, holigan. Kayacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Herikli: is. Türkmen aşireti. Merkeze bağlı mahalle.

Hıdırlar: is. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Hızırüşağı: b.i. B.'siz İ.T. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Himmet: is. Ar. Yardım, kayırma. Himmetli, Hacı Rüştü Mahallesi'ne bağlı çıkmaz.

Hisar: is. Ar. Bir şehrin veya önemli bir yerin korunması için taştan yapılmış yüksek duvarlı ve kuleli, çevresinde hendekler bulunan küçük kale, kermen, germen. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hoca Ahmet Yesevi: k.a. (1103-1165) Türk mutasavvıf ve şairi olan Yesevi, Yesevilik tarikatının öncüsüdür. Hikmetlerini topladığı kitabın ismi Divan-ı Hikmet'tir. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hömer: f. Parlama, kabarma. Hömert, Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Huzur: is. Ar. Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı, rahatlık. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Hürriyet: is. Ar. Özgürlük. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

I

Ihlamur: is. Yun. Ihlamurgillerden, kerestesi beğenilen, büyük bir gölge ağacı. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ilca: is. Suyu sıcak olarak yerden çıkan hamam, kaplıca, çermik, kudret hamamı. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ilca Yolu: B.'siz. İ.T. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

Işıklı: s. Işığlı olan, aydınlık, ışıklandırılmış, nurlu, nurani. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Işıl: s. Işıklı. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

IV. Murat: k.a. (1612-1640), On yedinci Osmanlı padişahı olan IV. Murat, 1623-1640 yılları arasında saltanat sürmüştür. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

İ

İbrahim Paşa: k.a. (1615- 1648), On sekizinci Osmanlı padişahı olan İbrahim Paşa, 1640-1648 yılları arasında saltanat sürmüştür. Merkeze bağlı mahalle, Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

İcik: s. Çok az, biraz. Merkeze bağlı köy.

İğdelikışla: b.i. sıfat tamlaması. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

İlham: is. Ar. Esin. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

İlice: is. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

İlke: is. Temel düşünce, temel inanç, umde, unsur, prensip. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

İlker: k.a. b.i. sıfat tamlaması. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

İltaş: b.i. isim+isim. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

İmam Hatip: b.i. isim+isim. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

İmran: is. k.a. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

İnal: is. İnanmak işi. İnallı, Acıgöl İlçesi'ne bağlı belde.

İnci: is. İstiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

İpek: is. İpek böceği kozaları çözülerek çıkarılan ve dokumacılıkta kullanılan çok ince, esnek ve parlak tel. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

İpşir: k.a. İpşirlerin Kazım Çavuş. Belediye zabıtası idi. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

İstiklal: is. Ar. Bağımsızlık. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

İtfaiye: is. Ar. Yangın söndürme kuruluşu. Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı meydan.

K

Kadirak: b.i. Ar. kadı+ Far. rah Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kahveci: is. Kahve üreten veya satan kimse. Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kahya Yolu: B.'siz. İ.T. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kakilli: k.a. Kakilli ailesi Nevşehir'in sanayi esnaflarındandır. Çocukları hala Nevşehir'de oto tamirciliği yapmaktadırlar. Bekdik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kalaba: is. Ar. Kalabalık. Avanos İlçesi'ne bağlı belde.

Kale: is. Ar. Düşmanın gelmesi beklenebilen yollar üzerinde, askeri önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgalı yapı. Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kalecik: is. Kozaklı İlçesi'ne bağlı belde.

Kalfaoğlu: k.a. Nevşehir'in sanayi esnaflarındandır. b.i. B.'siz. İ.T. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kandil: is. Ar. İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kanlıca: y.a. İstanbul'un Beykoz İlçesi'nin ünlü bir semtidir. Anadoluhisarı ile Çubuklu arasında bulunur. Kozaklı İlçesi'ne bağlı belde.

Kanuni: k.a. (1495- 1566), Onuncu Osmanlı padişahı olan Kanuni Sultan Süleyman, 1520-1566 yılları arasında saltanat sürmüştür. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kanuni Sultan Süleyman: k.a. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı cadde.

Kapaklı: is. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Kapucu: is. Kapıcı: Daire, otel, apartman gibi büyük yapılarda bekçilik, temizlik, alış veriş gibi işlerle görevli kimse. Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kapucubaşı: b.i. B.'siz. İ.T. Merkeze bağlı mahalle.

Kapuçuoğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Cami Atik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kapusuzoğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Raşitbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Karabacak: b.i. sıfat tamlaması. Bekdik ve Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Karaburç: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Karaburna: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı belde.

Karacadağ: b.i. sıfat tamlaması. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Karacami: b.i. sıfat tamlaması. Cami Atik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Karacaören: b.i. sıfat tamlaması. Acıgöl ve Ürgüp İlçeleri'ne bağlı köy.

Karacaşar: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı belde.

Karacauşağı: b.i. B.siz. İ. T. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Karahasanlı: b.i. sıfat tamlaması. Kozaklı İlçesi'ne bağlı belde.

Karahöyük: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Karain: b.i. sıfat tamlaması. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Karakaya: b.i. sıfat tamlaması. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Karanfil: is. Ar. Karanfilgillerden, güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Karaova: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Karapınar: b.i. sıfat tamlaması. Acıgöl İlçesi'ne bağlı belde.

Karasenir: b.i. sıfat tamlaması. Kozaklı İlçesi'ne bağlı belde.

Karasökü: b.i. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı mahalle, Karasökü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Karbeyaz: b.i. sıfat tamlaması. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Karçiçeği: b.i. B.'siz. İ.T. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Karlık: is. Kar kuyusu. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Kartopu: b.i. B.'siz. İ.T. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kaşkışla: b.i. isim+isim. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Katioğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Memişbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kavak: is. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde otuz veya kırk m.' ye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan bir ağaç. Merkeze bağlı belde.

Kayaaltı: b.i. B.'siz. İ.T. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Kayacami: b.i. isim+isim. Merkeze bağlı mahalle, Kayacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kayı: is. Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Kaymak: is. Sütün yüzünde zar durumunda toplanan, açık sarı renkli, koyu yağlı katman. Kaymaklı, Merkeze bağlı belde.

Kayseri: y.a. İç Anadolu Bölgesi'nde il adı. 350 Evler, Cumhuriyet, Emek Mahalleri'ne bağlı cadde.

Kazım Hoca: k.a. Nevşehirli bir din adamı. 20. Temmuz, Hacı Rüştü, Herikli Mahalleleri'ne bağlı sokak.

Keçeciler: is. Keçe yapan veya satan kimse. Camicedit, Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kemal Dedeoğlu: k.a. Nevşehir'in eski Belediye Başkanlarından. Nevşehir, Kemal Dedeoğlu zamanında il olmuştur. Tekstil fabrikasının ve Nevşehir-Aksaray yolunun açılmasında katkısı olmuştur. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kenar: is. Far. Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı. Hacı Rüştü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kerem: is. Ar. Soyluluk, büyüklük, ululuk, asalet. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kervan: is. Far. Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kılıç: is. Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah. 350 Evler ve Kırathoğlu Mahalleleri'ne bağlı sokak.

Esat Kırathoğlu: k.a. Avusturya Graz Üniversitesi Jeoloji Bölümü'nü bitirdi. Nevşehir Belediye Başkanlığı ve Milletvekilliği yapmıştır. Merkeze bağlı mahalle.

Kırçıçeği: is. Kırlarda kendiliğinden yetişen çiçek. b.i. B.'siz İ.T. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kızılağık: b.i. sıfat tamlaması. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı belde.

Kızılkaya: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Kil: is. Far. Islandığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak. Killik, Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Kirpikçi: Hacı Rüştü, Karasöku Mahalleleri'ne bağlı sokak.

Kise: is. Far. Kese, torba, para kesesi. Kisecik, Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Kitapçı: is. Ar. Kitap satan veya kitap bastırıp satan kimse. Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kocamaz: is. k.a. Hacı Kocamaz. Nevşehir tüccarlarından. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kolbaşı: b.i. B.'siz. İ.T. Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Koparan: is. Kolları geriye sarkık cepken biçiminde, beyaz keçeden yapılmış kaytanla işlemeli bir çeşit ceket. Yeni Mahalle'ye bağlı sokak.

Koru: is. Bakımlı küçük orman. Hacı Rüştü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kozak: is. Kozalak. Kozaklı, Nevşehir'in ilçesi.

Kozluca: is. Acıgöl İlçesi'ne bağlı köy.

Kösekaş: b.i. isim+isim. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Kumru: is. Far. Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kuruagıl: b.i. sıfat tamlaması. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Kurugöl: b.i. sıfat tamlaması. Acıgöl İlçesi'ne bağlı belde.

Kuşaksız: s. Kuşığı olmayan. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kuyulukışla: b.i. sıfat tamlaması. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Kuyulutatlar: b.i. sıfat tamlaması. Derinkuyu İlçesi'ne bağlı köy.

Küçükayhan: b.i. sıfat tamlaması. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Küçükyaglı: b.i. sıfat tamlaması. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Küllü: is. Su küpü. Küllüce, Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Küsmez: f. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Kütük: is. Kalın ağaç gövdesi. Kütükçü, Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

L

Lale: is. Far. Zambakgillerden, yaprakları uzun ve mızraksı, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi. Camicedit Mahallesi'ne ve Yeni Mahalle'ye bağlı cadde

Lale Sanayi: B.'siz. İ.T. Merkeze bağlı mahalle.

Lavanta: is. İt. Lavanta çiçeğinden yapılan ispiertolu esans. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Leylak: is. Ar. Zeytingillerden, yaprakları karşılıklı bir ağaççık. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Limon: is. Yun. Turunçgillerden, 3,5 m yükseklikte, kışın yapraklarını dökmeyen, beyaz çiçekli bir ağaç. Limonlu, Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Lise: is. Fr. Sekiz yıllık ilköğretimden sonra en az üç yıllık bir eğitimle hayata veya yüksek öğretime hazırlayan orta eğitim kurumu. Yeni Mahalle'ye bağlı cadde.

Lüleçikmazı: b.i. B.'siz. İ.T. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

M

Mahmat: is. Bu yerleşim adıyla ilgili rivayet şu şekildedir: Mahmut ve İpşir isimli iki kardeş bir mekan kurarlar ve kurdukları bu mekanda anlaşılamazlar. Bu sebeple Mahmut ailesini toparlayıp bugünkü Ortamahalle'ye yerleşir. Kurulan bu yeni yerleşim yerine Tatar denilir. Mahmat ise bu iki köyün birleşimiyle oluşur. Nevşehir'in Özkonak bucağına bağlı bir yerleşim birimi. Avanos İlçesi'ne bağlı belde.

Mahmut Sami Efendi: k.a. (1892-1984) Tasavvuf erbablarından. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı cadde.

Manolya: is. Fr. Manolyagillerden, yaprakları almaşık, iri ve parlak yeşil renkte bir süs ağacı. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mazıköy: b.i. B. 'siz. İ.T. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Mazlumzade: b.i. isim+isim. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mehmet Ağa: is. u.g. Şahıs hakkında bilgi bulunamamıştır. Kayacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mehmet Akif Ersoy: k.a. (1873-1936) İstiklal Marşı'nın yazarı ve toplumcu bir şair olan Akif, Türk Edebiyatının en gerçekçi kalemidir. Halkın sesini ve davasını en doğal haliyle ortaya koymuştur. Türk ve İslam'ın müthiş terkihi Akif'in Safahat'ında buluşmuştur.¹⁶ Merkeze bağlı mahalle, İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mehter: is. Far. Mehterhane takımında görevli kimse. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Memişbey: is. u.g. Şahıs hakkında bilgi bulunamamıştır. Merkeze bağlı mahalle.

Menekşe: is. Far. Menekşegillerden, bir veya çok yıllık otsu bitki. Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mercan: is. Ar. Tropik ve ılık denizlerde yaşayan, geniş resifler oluşturan, mercanlar sınıfının örneği olan, kırmızı kalker iskeletli hayvan. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Merdane: is. Ar. Türlü işlerde kullanılan, silindir biçiminde araç, oklava. Merdaneli, Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

¹⁶ Lütfü Şehsuvar, M. Akif Ersoy, Alternatif Yay., Ankara, 2002, s. 7-9.

Meriç: is. Trakya'da bulunan Türk-Yunan sınırını oluşturan nehir. Ege Deniz'ine dökülür. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Merkez Ortaokulu: b.i. B.'siz. İ.T. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mert: s. Far. Yiğit. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Merve: is. Ar. Mekke'de bir dağın adı. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mescit: is. Ar. Cami. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Meşe: is. Far. Orman, meşelik, sazlık. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Metal: is. Fr. Çok yüksek elektrik ve ısı iletkenliği, kendine özgü parlaklığı olan, oksijenli birleşimiyle çoğunlukla bazik oksitler veren madde, maden.

Metal Sanayi: is. B.'siz. İ.T. şeklinde oluşmuş.

Metal San. A Blok: Yeni Sanayi Mah. Merkez

Metal San. F Blok: Yeni Sanayi Mah. Merkez

Mevlana: k.a. (1207-1273) Asıl adı Muhammed olan Celaleddin'in daha yaygın ünvanı Mevlana Celaleddin Rumi'dir. Çoğu yerde, kısaca Mevlana diye bilinen bu büyük vecidli şairin en meşhur eseri Mesnevi'dir. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mevsim: is. Ar. Yılın, güneşten ısı, ışık alma süresi ve dolayısıyla iklim şartları bakımından farklılık gösteren dört bölümünden her biri, sezon. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Meydan: is. Ar. Alan, saha. Karasöku Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mihcioglu: k.a. Mihci petrolün sahiplerinden olan Mihcılar, Nevşehir'in önemli esnaflarındandır. b.i. B.'siz. İ.T. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mikail: is. k.a. Dört büyük meleklerden bir melek adı. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Mimar Sinan: k.a. (1490-1588) Önemli Osmanlı mimarlarındandır. Süleymaniye Cami, İstanbul'daki en muhteşem eseridir. Ali Dirikoç Bulv. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı cadde, Karasöku Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mimar: is. Ar. Yapıların planını yapıp bunların gerçekleşmesini sağlayan, yöneten kimse. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mimazo: is. Fr. Baklagillerden, çiçekleri sarı ve bazı türlerine beyaz veya menekşe renginde, yaprakları akasya yaprağına benzeyen bir süs bitkisi. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Miray: is. k.a. Far. Ay gibi ışık saçan bey. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mumcu: is. Mum yapan veya satan kimse. Kayacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Murat Hüdavendigâr: k.a. (1326-1389) Üçüncü Osmanlı padişahlarından olan Murat Hüdavendigâr, 1359-1389 yılları arasında saltanat sürmüştür. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Murat: is. k.a. Ar. 1. İstek, dilek. 2. Gaye. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Mustafa Parmaksız: k.a. Nevşehir'in eski belediye başkanı. Herikli, 20. Temmuz, Bahçelievler Mahalleleri'ne bağlı cadde.

Mustafapaşa: k.a. u.g. Mustafa Paşa, Şakir Paşa tarafından Anadolu'yu ziyaret amacıyla gönderilmiştir. Nevşehir medresesini yaptıran Mustafa Paşa'dır. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy, merkeze bağlı mahalle.

Muşkara: is. Nevşehir'in eki adı. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı cadde.

Mutlu: s. Mutluluğa ermiş olan, ongun, mesut. Kapucubaşı ve Karasökö Mahalleleri'ne bağlı sokak.

Müftü: is. Ar. İl ve ilçelerde Müslümanların din işlerine bakan görevli. Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

N

Nar: is. Far. Nargillerden, yapraklı karşılıklı, çiçekleri büyük, koyu kırmızı renkte, küçük bir ağaç. Merkeze bağlı belde, Karasökö Mahallesi'ne ve Yeni Mahalle'ye bağlı sokak.

Narçiçeği: is. Koyu kırmızı renk. b.i. B.'siz. İ.T. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Naryolu: b.i. B.'siz. İ.T. Bahçelievler ve Emek Mahalleleri'ne bağlı sokak.

Nazlı: s. Kolayca gönlü olmayan, kendini ağır satan, işveli, edalı. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Nehir: is. Ar. Irmak. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Nejdet Ersan: k.a. Nevşehir'in 20. Belediye Başkanı. 1990'da belediye toplantısı yapmak amacıyla gittiği yolculukta kaza yaparak vefat etmiştir. Vefatının ardından adı, bir sokak ve parka verilmiştir. 350 Evler ve Afet Evleri Mahalleleri'ne bağlı cadde.

Neşe: is. Ar. Üzüntüsüz olmaktan doğan, dışa vuran sevinç, şetaret. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Nihat Arayan: k.a. Nevşehirli bir zabıta memuru. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Nisa: is. Ar. Kadın. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı cadde.

Nur: is. Ar. Aydınlık, ışıık, parlaklık. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Nurlu: is. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

O

Ofis: is. Fr. İş yeri, daire, büro. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Oğulkaya: b.i. isim+isim. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Oğuzhan: k.a. b.i. isim+isim. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Okul: is. Okuyup yazmadan başlayarak en yüksek düzeyde bilim ve sanat bilgisi vermeye kadar, çeşitli derecede toplu olarak öğretimin yapıldığı yer, mektep. Yeni Mahallesi'ne bağlı sokak.

Okyanus: is. Yun. Kıtaları birbirinden ayıran engin, açık deniz, ana deniz. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Onbaşı: is. Erbaş sıralamasının ilk basamağı. b.i. B.'siz. İ.T. Memişbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Onur: is. Fr. İnsanın kendine karşı duyduğu saygı, öz saygı, haysiyet, izzetinefis. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Orduoğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Kapucubaşı, Tahtacami Mahalleleri'ne bağlı sokak.

Orhan Eren: k.a. 1946'da Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. 1980'de İçişleri Bakanlığı'na getirilen bir Türk siyasetçisidir. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Orhan Gazi: k.a. (1281-1360) İkinci Osmanlı padişahlarından olan Orhan Gazi, 1281-1326 yılları arasında saltanat sürmüştür. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı cadde.

Ortahisar: b.i. Sıfat tamlaması. Ürgüp İlçesi'ne bağlı belde.

Osman Gazi: k.a. (1258-1326) Birinci Osmanlı padişahlarından olan Osman Gazi, 1281-1360 yılları arasında saltanat sürmüştür. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Osmanlı: is. XIII. Yüzyılda Osman Gazi tarafından Anadolu'da kurulan ve I. Dünya Savaşından sonra dağılan büyük Türk İmparatorluğunun uyruklarına verilen ad. Hacı Rüştü, Herikli, Karasökü, Yeni Mahalle mahalleleri'ne bağlı sokak.

Ovaören: b.i. isim+isim. Gülşehir İlçesi'ne bağlı belde.

Ozan: is. Halk şairi. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ö

Öksüzoğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Karasökü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Özcan: k.a. b.i. isim+isim. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Özce: is. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Özgün: s. Yalnız kendine özgü bir nitelik taşıyan. b.i. isim+isim. Karasökü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Özkan: k.a. b.i. isim+isim. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Özkonak: b.i. isim+isim. Avanos İlçesi'ne bağlı belde.

Özlem: is. Bir kimseyi veya bir şeyi görme, kavuşma isteği, hasret, tahassür. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Özlüce: is. Derinkuyu İlçesi'ne bağlı köy.

Özyayla: b.i. isim+isim. Merkeze bağlı köy.

P

Palancı: is. Far. Genellikle eşeklere, bazen de atlara vurulan, kaşsız, enli, yayvan ve yumuşak bir çeşit eyer. Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Pamuk: is. Far. Ebe gümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Pamukcu: k.a. Nevşehir'in seçkin sülalelerindendir. Pamuk tüccarlığı yaptıkları için bu soyadını almışlardır. Kendi adlarına bir okul yaptırmışlardır. Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

Papatya: is. Yun. Birleşikgillerden, 20-25 cm yükseklikte, çiçek açan, taç yaprakları beyaz, ortası sarı kömeçli, bir yıllık otsu bir bitki. Cevher Dudaev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Parça: is. Far. Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya ortak olan şey. Dere Mahallesi'ne bağlı sokak.

Park: is. İng. Bir yerleşme merkezinde halkın gezip hava alması için düzenlenmiş ağaçlık ve çiçekli büyük bahçe, millet bahçesi. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı cadde.

Paşalı: is. Paşa sanını alan büyük devlet adamlarının yakın hizmetinde bulunan gedikli ağa. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Paşaoğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Karasöku Mahallesi'ne bağlı sokak.

Pelikan: is. Fr. Pelikangillerden, pembeye çalan beyaz tüylü, kanatları gri renkli, alt gagasında deriden bir kesesi olan iri kuş. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Pelin: is. Yun. Birleşikgillerden, yapraklarında ve öteki bölümlerinde çok acı, ıtırli bir madde bulunan, hekimlikte kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki, pelin otu, acı pelin, akpelin. Ali Dirikoç Bulv. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Perdef Ağa: k.a. Nevşehir'in hatırı sayılır büyüklerinden biri. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Pınar: is. Yerden kaynarak çıkan su, kaynak. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Polat: is. Far. Çelik. Polatkan, Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Poyraz: is. Yun. Kuzeydoğudan esen soğuk rüzgar. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

R

Ragıp Üner: k.a. Dr. Ragıp Üner, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Cumhuriyet Senatosu Nevşehir Üyeliği, XV. (4.) dönem Nevşehir Milletvekilliği yaptı.

Nevşehir Devlet Hastanesi'ni yaptırdı.Yeni Mahalle'ye bağlı cadde, merkeze bağlı mahalle.

Rasim Varol: k.a. Nevşehir esnaflarındandır. Nevşehir sporun kuruluşunda çok katkısı olmuştur. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Raşıtbey: is. u.g. Merkeze bağlı mahalle.

Refik Başaran: k.a. (1907-1945) Nevşehirli Türk saz şairi. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Rüzgar: is. Far. Havanın yer değiştirmesinden oluşan esinti, yel. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Saatçi Hoca: k.a. Nevşehir'in muhterem, bilgili kişilerinden. Kendisi Nevşehir'e Suriye'den gelmiştir. Yeni Mahalle ve Emek Mahallesi'ne bağlı cadde.

Sadabat: is. Ar. Mutluluğu çok, bol olan yer. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sadık: s. Ar. 1. Doğru, gerçek. 2. Dostluğu ve bağlılığı içten olan, sadakatli. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Sağlık: is. Vücudun hasta olmaması durumu, vücut esenliği, esenlik, sıhhat. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sahil: is. Ar. Kıyı, yaka, yalı.Yeni Mahalle'ye bağlı sokak.

Sahra: is. Ar. 1. Kır. 2. Çöl. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sait Hoca: k.a. Nevşehir'in hatırı sayılır avukatlarından biri. Aynı zamanda öğretmen olan Sait Hoca Uzun yıllar liselerde edebiyat öğretmenliği yapmıştır. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Salim Başbuğ: k.a. Nevşehir esnaflarından. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sancak: is. Bayrak, liva. Hacı Rüştü, Karasöku Mahalleleri'ne bağlı sokak.

Santral: is. Fr. Doğadaki başka enerji türlerini elektrik enerjisine çeviren kuruluş. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Saray: is. Far. Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sarıhıdır: b.i. sıfat tamlaması. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Sarılar: is. Avanos İlçesi'ne bağlı belde.

Saygı: is. Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Saygılı: s. Saygısı olan, saygı gösteren, hürmetli. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sebze Pazarı: B.'siz. İ.T. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı meydan.

Seda: is. Ar. Ses, sada. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sefer: is. Ar. Yolculuk. Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Seha: is. Ar. Beyin zarı. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Seher: is. Ar. Sabahın gün doğmadan önceki zamanı, tan ağartısı. İbrahim Paşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Selamlar: is. Ar. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

Selçuk: is. k.a. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Selimiye: y.a. Selimiye Cami, Edirne'de Mimar Sinan'ın 80 yaşında yaptığı önemli Osmanlı yapıtlarındandır. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı cadde.

Selin: is. k.a. 1. Gür Akan su. 2. Orta Asya'da yetişen, bodur, sürekli yeşil kalan bitki. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Selvi: is. Far. Servigillerden, Akdeniz Bölgesi'nde çok yetişen, kışın yapraklarını dökmeyen, ince, uzun bir ağaç. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sema: is. Ar. Gök, gökyüzü. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Serap: is. Far. Atmosferde ışık ışınlarının kırılmasından doğan ve çöllerde kolaylıkla gözlemi yapılabilen optik yanılgı, uzaktaki bir cisme bakarken sanki bir su yüzeyinden yansıyor gibi, cisimle birlikte ters görüntünün oluşumu, ılgın, yalgın, pusarık. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Serhat: is. Far. Ser + Ar. Hadd. Sınır boyu. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Serkan: is. Far. Ser 1. Baş, kafa. 2. Başkan, reis. +kan. k.a. b.i. isim+isim. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sertdemir: b.i. sıfat tamlaması. Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sesli: s. Sesi olan, ses çıkaran.

Sesli Kümesi: Cevher Dudayev Mahallesi

Sevgi: is. İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sevinç: is. İstenen veya hoş giden bir şeyin olmasıyla duyulan coşku. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Seyit Taşçı: k.a. Nevşehirli esnaflardan. İbrahim Paşa ve Sümer Mahalleleri'ne bağlı sokak.

Sezer: f. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sıla: is. Ar. Bir süre ayrı kaldığı bir yere veya yakınlarına kavuşmak. Emek Mahallesi'ne bağlı sokak.

Simge: is. Sembol. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sinem: is. k.a. Sîne; Far. Göğüs; gönül; bağır. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sipahi: is. Far. Osmanlılarda tımar sahibi bir sınıf atlı asker. Memişbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sofu: is. ve s. Ar. Dinin buyruk ve yasaklarına bütünüyle uyan. Sofular, Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Soner: k.a. b.i. sıfat tamlaması. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Soylu: s. Doğuştan veya hükümdar buyruğuyla, bazı ayrıcalıklara sahip olan ve özel unvanlar taşıyan, asil. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Söğüt: is. Söğütgillerden, akarsu kenarlarında yetişen, yaprakları alması ve alt yüzleri havla örtülü büyük bir ağaç. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sönmez: f. 20. Temmuz ve Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sucu Tahsin: k.a. Nevşehir esnaflarındandır. Belediyede uzun yıllar çalıştı. Nevşehir'in alt yapı çalışmalarında Sucu Tahsin'in önemli katkısı olmuştur. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sultan Abdülaziz: k.a. (1830-1876) Otuz ikinci Osmanlı padişahı olan Sultan Abdülaziz, 1861-1876 yılları arasında saltanat sürmüştür. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sulusaray: b.i. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı belde.

Suvermez: b.i. isim+sıfat-fiil. Derinkuyu İlçesi'ne bağlı belde.

Süer: k.a. Şükrü Süer. İdadiyi bitirdi. Nevşehir Belediye Başkanlığı yaptı. Karasökü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sümbül: is. Far. Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Sümer: is. Sümerler, M.Ö. 3500- M.Ö. 2000 yılları arasında Mezopotamya'da yaşamış olan halktır. Gerek yazı, dil, tıp, astronomi, matematik, gerekse din, fal, büyü ve mitoloji gibi alanlarda ilk öne çıkan ve bilinen toplumdur. Merkeze bağlı mahalle, Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ş

Şafak: is. Ar. Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şahinefendi: k.a. u.g. Şahıs hakkında bilgi bulunamamıştır. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Şahinler: is. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Şanlı: s. Tanınmış, ünlü. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Mehmet Korkmaz: k.a. Nevşehirli Şehit Mehmet Korkmaz, 1997'de Sınır Ötesi Harekatı Kuzey Irak'ta şehit düşmüştür. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Ahmet Kara: k.a. 1994'te atışlar sırasında kurşun sekmesi sonucu şehit düşen bir polis memurudur. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Ali Güven: k.a. (1971-1992), Derinkuyulu olan Şehit Ali Güven, 1992'de Tunceli'de şehit olmuştur. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Ali Kayacı Sok.: Jandarma Er Şehit Ali Kayacı, 1995'te Diyarbakır'da şehit olmuştur. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Asım Gökmen: k.a. Acıgöllü olan Şehit Asım Gökmen, 2000'de Tunceli'de şehit olmuştur. Ali Dirikoç Bulv. Afet Evleri ve Raşitbey Mahallesi'ne bağlı cadde.

Şehit Bekir Şahin: k.a. (1971-1992), Acıgöllü olan Şehit Bekir Şahin, 1992'de Ömerli/Ovabaşı'nda şehit olmuştur. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Cevdet Şimşek: k.a. (1971-1991), Piyale Komando Er Cevdet Şimşek, 1991'de Başyurt Yaylası'nda şehit olmuştur. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Ekrem Çölyen: k.a. 1978'te faili meçhul bir şekilde şehit düşen bir polis memurudur. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Emrullah Solmaz: k.a. (1969-1993), Avanoslu olan Şehit Emrullah Solmaz, 1993'te Batman'da şehit olmuştur. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Er Ahmet Pınar: k.a. Bosna Hersek'e gönüllü olarak giden Şehit Er Ahmet Pınar, orada şehit olmuştur. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Er Murat Ateş: k.a. (1973-1993), Nevşehirli olan Şehit Er Murat Ateş, 1993'te Kars'ta şehit olmuştur. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Er Musa Özdemir: k.a. (1972-1992), Nevşehirli olan Şehit Er Musa Özdemir, 1992'de Diyarbakır'da şehit olmuştur. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Hacı Gencer: k.a. Jandarma Er Şehit Hacı Gencer, 1996'da Çukurca'da şehit olmuştur. Sümer Mahallesi'ne bağlı cadde.

Şehit Murat Koç: k.a. Piyade Er Şehit Murat Koç, 1995'te Diyarbakır'da şehit olmuştur. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Mustafa Aktaş: k.a. 1992'de Ürgüp'te arkadaşının silahıyla yanlışlıkla vurulan bir polis memurudur. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Mustafa Ceylan: k.a. (1975-1996), Acıgöllü olan Şehit Mustafa Ceylan, 1996'da İskenderun'da şehit olmuştur. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Mustafa Demir: k.a. (1977-1997), Derinkuyulu olan Şehit Mustafa Demir, 1997'de Şırnak Gabar Dağı'nda şehit olmuştur. Raşitbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Nihat Özsoy: k.a. Jandarma Astsubay Şehit Nihat Özsoy, 1981'de Mersin'de şehit olmuştur. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Oktay Arıkan: k.a. (1975-1996) Jandarma Er Şehit Oktay Arıkan, 1996'da Çukurca'da şehit olmuştur. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Selim Bingöl: k.a. (1975-1996), Nevşehirli olan Şehit Selim Bingöl, 1996'da Hakkari'de şehit olmuştur. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı cadde.

Şehit Serkan Tosun: k.a. Piyale Er Serkan Tosun, 1996'da Şırnak'ın Akdizgin mevkiinde şehit olmuştur. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Şahin Kurtoğlu: k.a. (1971-1992), Acıgöllü olan Şehit Şahin Kurtoğlu, 1992'de Şırnak'ta şehit olmuştur. Ali Dirikoç Bulv. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şehit Şenol Coşkun: k.a. (1966-1992), Kozaklı doğumlu olan Jandarma Astsubay Şehit Şenol Coşkun, 1992'de Ağrı'da şehit olmuştur. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şelale: is. Ar. Büyük çağlayan, çavlan. Raşitbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şenyüz: b.i. Sıfat tamlaması. Eskili Mahallesi'ne bağlı çıkmaz.

Şirin: s. Far. Sevimli, cana yakın, tatlı, hoş. Dere Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şube Yolu: b.i. B.'siz. İ.T. Herikli Mahallesi'ne bağlı sokak.

Şükrü Süer: k.a. İdadiyi bitirdi. Nevşehir Belediye Başkanlığı yaptı. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

T

Tahmis: is. Ar. 1. Kahve ve vb. şeyleri kavurma. 2. Kavrulmuş ve öğütülmüş kahve satan yer. Camicedit Mahallesi'ne bağlı cadde.

Tahtacami: b.i. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı mahalle, Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tanışmanlı: is. Bekdik ve Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Taşkınpaşa: is. u.g. Kayseri Emiri olan Taşkın Paşa, Nevşehir'de kendi adına bir cami, medrese ve iki tane türbe yaptırdı. Öldükten sonra yaptırdığı türbeye defnedildi. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Taşlıhöyük: b.i. sıfat tamlaması. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Tataroğlu: b.i. B.'siz. İ.T. Kapucubaşı Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tatarzade: b.i. isim+isim. Sümer Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tat: is. Dilsiz. Tatların, Acıgöl İlçesi'ne bağlı belde.

Tavukçu: is. Tavuk besleyicisi. Raşitbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tecir: Osm. Tüccar. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı çıkmaz.

Tekin: s. Boş, içinde kimse bulunmayan. Bahçelievler, Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tepeköy: b.i. B.'siz. İ.T. Acıgöl İlçesi'ne bağlı köy.

Tepesidelik: b.i. isn. gr. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy..

Terlemez: f. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Terminal: is. Fr. Otobüs, uçak gibi taşıtların yolcularını ilk aldığı veya son bıraktığı yer. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı cadde.

Terminal İçi: b.i. B.+siz. İ.T. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tezcan: b.i. sıfat tamlaması. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tilköy: b.i. isim+isim. Derinkuyu İlçesi'ne bağlı köy.

Tokdemir: b.i. sıfat tamlaması. Hacı Rüştü ve Karasöku Mahallesi'ne bağlı sokak.

Topaç: is. Çevresine ip sarılıp birden bırakılarak veya kamçı ile vurularak döndürülen koni biçiminde ucu sivri oyuncak. Acıgöl İlçesi'ne bağlı köy.

Topak: is. 1. Yufka açmak için avuç içinde yuvarlak bir biçim verilen hamur parçası. 2. Bu biçim verilmiş herhangi bir şey. Topaklı, Avanos İlçesi'

Toptancı: is. Toptan satış yapan tüccar. Toptancılar, Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı site.

Tufan: is. Ar. Nuh Peygamber zamanında yağdığı ve bütün dünyayı su baskını altında bıraktığı anlatılan şiddetli yağmur. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tuna: is. Çok bol, yavru, görkemli. Güzelyurt ve Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tuncer: is. k.a. isim+isim . Eskili Mahallesi'ne bağlı çıkmaz.

Turgut Reis: k.a. (1485-1565) Trablusgarp fatihi olarak anılan ünlü Türk denizcisi ve korsanı Trablus beyidir. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Tusan: is. y.a. Nevşehir'in ilk turistik oteli. Belediye tarafından yaptırıldı. Yeni Mahalle'ye bağlı sokak.

Tuzköy: b.i. B.'siz. İ.T. Gülşehir İlçesi'ne bağlı belde.

Tüfekçibaşı: b.i. B.'siz. İ.T. Bekdik ve Tahtacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Türbe: is. Ar. Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Türkmen: is. Türkmenistan Cumhuriyet'inde yaşayan Türk soyundan bir halk ve bu halktan olan kimse. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

U

Uçar: k.a. Nevşehir esnaflarındandır. Bahçelievler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Uçhisar: b.i. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı belde.

Ufuk: is. Ar. Çekülün gösterdiği dikey çizgi ile gözlemci üzerinden geçen düzlem, göz erimi. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Uğur: is. Bazı olaylarda görülen ve insanlara iyilik getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelerde var olduğuna inanılan iyilik kaynağı. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Uğurlu: s. Uğuru olan, iyilik getirdiğine inanılan, kutlu, tekin, kademli, meymenetli, mübarek. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ulaşlı: is. Türkmen aşireti. Ürgüp İlçesi'ne bağlı köy.

Ulubatlı: is. Ulubatlı Hasan. k.a. (1428-1453) İstanbul'un fethi sırasında Bizans surlarına ilk sancağı diken yeniçeri. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Uluer: k.a. Nevşehir esnaflarındandır. Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ulus: is. Moğ. Millet. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

Uygur: is. ve s. Orta Asya'da büyük bir devlet ve uygarlık kurmuş, yazılı anıtlarla sanat eserleri bırakmış olan bir Türk kolu ve bu koldan olan kimse. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Uzun Bayır: b.i. sıfat tamlaması. Memişbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ü

Üçkuyu: b.i. sıfat tamlaması. Avanos İlçesi'ne bağlı köy.

Ümit: is. Far. Umma, beklenti, umut. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ünlü: s. Ün salmış olan, şöhretli, meşhur, şanlı, namlı, namdar. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Ürgüp: y.a. Nevşehir'in ilçesi, Cumhuriyet ve Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı cadde.

Üstad Necip Fazıl: k.a. (1905-1983) Çağdaş Türk şiiri şairi. Mistik ve manevi şiirleriyle tanınır. 20. Temmuz, Cevher Dudayev ve Emek Mahalleleri'ne bağlı bulvar.

Üzüm Ve Hububatçılar: b.g. Sümer Mahallesi'ne bağlı site.

Üzümpazarı: b.i. B.'siz. İ.T. Üzümpazarı 1. Blok, 2. Blok, Emek Mahallesi'ne bağlı site.

V

Vaiz Osman Hoca: k.a. 30 yılı aşkın hizmet veren önemli din bilginlerindendir. Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

Vali: is. Ar. Bir ilde devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisi, ilbay. Karasökü Mahallesi'ne bağlı sokak.

Vefa Küçük: k.a. Nevşehir'in tanınmış iş adamlarından. Nevşehir Hastanesi'nin ve üniversite binasının yapılmasında katkısı bulunmaktadır. Güzelyurt ve Ragıpüner Mahallesi'ne bağlı cadde.

Veisağa: is. u.g.. Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı çıkmaz.

Volkan: is. Fr. Yanardağ. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Vural: b.i. fiil+fiil. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Y

Yağmur: is. Atmosferdeki su buğusunun yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne düşen yağışın sıvı durumda olanı. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yakatarla: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Yalım: is. Alev. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yalıntaş: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Yamalı: s. Yama vurulmuş, yama ile onarılmış olan. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Yankı: is. Sesin bir yere çarpıp geri dönmesiyle duyulan ikinci ses, aksiseda, inikas, eko. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yaprak: is. Bitkilerde solunum, karbon özümlemesi, terleme gibi olayların olduğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler. Cumhuriyet Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yaren: is. Far. Arkadaş, yakın, dost. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yargı: is. Kavrama, karşılaştırma, değerlendirme gibi yollara başvurularak, kişi, durum veya nesnelerin eleştirici bir biçimde değerlendirilmesi, hüküm. Kırathoğlu Mahallesi'ne bağlı çıkmaz.

Yasemin: is. Far. Zeytingillerden, beyaz, kırmızı veya sarı renkli çiçekleri güzel kokulu olan bir ağaççık. Cevher Dudayev Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yassıca: s. Kozaklı İlçesi'ne bağlı köy.

Yaşam: is. Hayat. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yavuz Sultan Selim: k.a. (1470-1520) Dokuzuncu Osmanlı padişahından olan Yavuz Sultan Selim, 1512-1520 yılları arasında saltanat sürmüştür. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı cadde.

Yazıhüyük: b.i. sıfat tamlaması. Derinkuyu İlçesi'ne bağlı belde.

Yelken: is. Rüzgar gücünden yararlanarak geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun bir biçimde takılarak onu hareket ettiren kumaş veya şeritlerin tümü. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yeni Cami: is. sıfat tamlaması. Eskili Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yeni Çarşı: is. sıfat tamlaması. Camicedit Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yeni Galericiiler: is. sıfat tamlaması. Lale Sanayi Mahallesi'ne bağlı site.

Yeni Kayseri: is. sıfat tamlaması. Yeni Mahallesi'ne bağlı cadde.

Yeni Mahalle: is. sıfat tamlaması. Merkeze bağlı mahalle.

Yeni Sanayi: is. sıfat tamlaması. Yeni San. Marangozlar, Yeni Sanayi Mahallesi'ne bağlı site.

Yeni San. Oduncular Blok: Yeni Sanayi Mah. Merkez

Yeni San. Özenmiş Blok: Yeni Sanayi Mah. Merkez

Yeni San. Meydanı: Yeni Sanayi Mah. Merkez

Yeni Sanayi Mahallesi: Merkez

Yeni Traktörcüler: is. sıfat tamlaması. Lale Sanayi Mahallesi'ne bağlı site.

Yeni Yol: is. sıfat tamlaması. Cami Atik Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yenice: s. Oldukça yeni. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Yeniyapan: b.i. sıfat+sıfat. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Yeniyaylacık: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Yeşil: is. Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan, bitki yapraklarının çoğunda görülen renk. Yeşilli, Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Yeşilöz: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir ve Ürgüp İlçeleri'ne bağlı köy.

Yeşilyurt: b.i. sıfat tamlaması. Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Yıldırım Beyazıt: k.a. (1360- 1403) Dördüncü Osmanlı padişahı olan Beyazıt, 1389-1403 yılları arasında saltanat sürmüştür. 2000 Evler Mahallesi'ne bağlı cadde.

Yıldız: is. Gökyüzünde görülen ışıklı gök cisimlerinden her biri. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yılmaz: s. Bir işten gözü korkup vazgeçmek. Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yiğit: s. Güçlü ve yürekli, kahraman, alp. Dere Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yokuş: is. Yükselerek devam eden yol. Yokuşlu, Memişbey Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yosun: is. Tallı bitkilerin, çoğu sularda yetişen, ilkel yapıdaki örneklerine verilen genel ad. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yudum: is. Bir işte yutulacak miktar. Afet Evleri Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yunus Emre: k.a. (1240-1321) Anadolu'da Türkçe şiirin öncüsü olan mutasavvıf bir Türk halk şairi ve bilgesidir. İbrahim Paşa ve Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı cadde.

Yurtyeri: b.i. B. 'siz. İ.T. Hacıbektaş İlçesi'ne bağlı köy.

Yuva: is. Kuşların ve başka hayvanların yumurtlamak, kuluçkaya yatmak, yavrularını büyütmek veya yavrolmak için türlü şeylerden yaptıkları ve türlü biçimlerde hazırladıkları barınak. Acıgöl İlçesi'ne bağlı köy.

Yüce: s. Yüksek, büyük, ulu. 20. Temmuz ve Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yüce Yol: is. sıfat tamlaması. Bekdik ve Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yücel: is. k.a. Yüksel, yüce bir duruma gel, başarı kazan, ilerle. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yüceyol: b.i. sıfat tamlaması. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'ne bağlı sokak.

Yüksek: s. Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan. Yüksekli, Gülşehir İlçesi'ne bağlı köy.

Z

Zafer: is. Ar. Savaşta kazanılan başarı, utku. Kıratlıoğlu Mahallesi'ne bağlı sokak.

Zambak: is. Ar. Zambakgillerden, 90-100 cm yüksekliğinde, güzel ve iri çiçekli, çok yıllık bir süs bitkisi. Esentepe Mahallesi'ne bağlı sokak.

Zeybek: is. Özellikle Batı Anadolu efelerine verilen ad. Kayacami Mahallesi'ne bağlı sokak.

Zirai Donatım: b.i. isim+isim. Mustafapaşa Mahallesi'ne bağlı sokak.

Zorlu: s. Baskı yapabilecek ölçüde güçlü, kuvvetli, şiddetli. 350 Evler Mahallesi'ne bağlı sokak.

Zübeyde Hanım: k.a. (1857-1923) Cumhuriyet'in kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün annesidir. 2000 Evler ve Ragıpınar Mahallesi'ne bağlı cadde, Güzelyurt Mahallesi'ne bağlı sokak.

Zümrüt: is. Ar. Doğal alüminyum ve berilyum silikati; cam parlaklığında, yeşil renkte, saydam bir süs taşı. 20. Temmuz Mahallesi'ne bağlı sokak.

İKİNCİ BÖLÜM

2. NEVŞEHİR İLİ YERLEŞİM ADLARININ ETİMOLOJİK VE GRAMATİKAL DEĞERLENDİRMESİ

Bu bölümde derlediğimiz Nevşehir İli yerleşim adlarının genel bir sayımı yapılmıştır. Tespit edilen isim soylu sözcüklerin kendi içinde Türkçe olmayanlarının sayısı verilmiştir.

Yaptığımız sayımda, dilimizde görülen Arapça, Farsça kelimelerin çokluğu burada da karşımıza çıkmaktadır. Batı dillerine ait kelimelere de rastlanmakla birlikte, bu kelimelerin sayısı oldukça azdır. Bu kelimeler ve hangi dile ait oldukları sözlük bölümünde verildiği için, burada sadece etimolojik sayımı verilmiştir.

Yapılan çalışmamızda 720 tane kelime tespit edilmiştir. Bu isimlerin 87 tanesi Arapça, 55 tanesi Farsça, 19 tanesi Fransızca, 10 tanesi Yunanca, 2 tanesi Moğolca, 1 tanesi İngilizce, 1 tanesi İtalyancadır. Geriye kalan 545 isim Türkçe soyludur.

Sözcük türü sıfat olan 57 yerleşim adından 10 tanesi Arapça, 3 tanesi Farsça, geriye kalan 44 isim ise Türkçe soyludur.

194 tane birleşik isim tespit edilen yerleşim adları içerisinde 88 tanesi sıfat tamlaması, 42 tanesi belirtisiz isim tamlaması, 5 tanesi isim+sıfat fiil, 2 tanesi isnat grubu, 1 tanesi isim+fiil, 1 tanesi fiil+fiil şeklinde oluşmuştur.

Nevşehir'e ait yerleşim adları genel olarak değerlendirildiğinde sözcüklerin köken bakımından çoğunluğunu Türkçe oluşturmaktadır. Yaptığımız sınıflamada kişi adına dayanan yerleşim adlarının sayısı diğerlerine oranla oldukça fazladır. Birleşik kelimelerle birlikte toplam 157 kişi adına dayanan yerleşim adı bulunmaktadır. Bu isimlerin içerisinde de çoğunluğu tarihi şahsiyetler, Nevşehir eşrafından kişiler ve herhangi bir vasfı olmayan kişi adları oluşturmaktadır.

Yerleşim adlarını yapı bakımından değerlendirecek olursak şu tablo karşımıza çıkar:

2.1. Yalın Halde Olan Yerleşim Adları:

Mehter, Mimar, Müftü, Ozan, Sipahi, Tecir, Vali, Göğüs, Seha, Ata, Yaren, Yuva, Belediye, Lise, Terminal, Santral, Tahmis, Park, Andaç, Billur, Değirmen, Dink, Kandil, Kılıç, Palancı, Yelken, İnci, Eser, Saray, Kale, Hisar, Hamam, Tusan, Cami, Evliya, Gazi, Mescit, Türbe, Fetih, Alemdar, Cumhuriyet, Hürriyet, İstiklal, Sancak, Ulus, Zafer, Çakır, Ela, Çelik, Demir, Zümrüt, Gümüş, Metal, Ara, Kayı, Türkmen, Ateş, Yalım, Açelya, Buket, Çiçek, Çiğdem, Çimen, Demet, Fidan, Gonca, Gül, İhlamur, Karanfil, Lale, Lavanta, Leylak, Menekşe, Mimazo, Pamuk, Papatya, Pelin, Sümbül, Yaprak, Yasemin, Yosun, Zambak, Çağla, Nar, Akasya, Badem, Cıngıl, Çınar, Defne, Kavak, Manolya, Meşe, Selvi, Söğüt, Çivril, Ceylan, Doğan, Kervan, Kumru, Mercan, Pelikan, Ada, Bahar, Bayır, Çağlayan, Çağsak, Çardak, Çat, Çayır, Çökek, Deniz, Derya, Dikmen, Doruk, Bucak, Kenar, Koru, Nehir, Okyanus, Pınar, Poyraz, Rüzgar, Sahil, Sahra, Seher, Sıla, Şelale, Tufan, Volkan, Buz, Bulut, Güneş, Yıldız, Sema, Şafak, Çetin, Çolak, Dar, Tekin, Alim, Alp, Asude, Aşık, Aydın, Bereket, Berrak, Cerit, Civelek, Duru, Emin, Engin, Esen, Gürbüz, Haşimi, Huzur, Kerem, Mert, Miray, Mutlu, Sadık, Şirin, Tuna, Yiğit, Yüce, Adalet, Berat, Botanik, Yargı, Yankı, Seda, Sefer, Simge, Destan, Yassı, Parça, Yudum, Damla, Güven, Ümit, Onur, Neşe, Hayat, İlham, Serap, Sağlık, İlke, Kayseri, Çivril, Altay, Ergenekon, Kanlıca, Meriç, Merve, Selimiye, Uygur, Sümer, Ofis, Alan, Meydan, Ufuk, İpek.

2.2. Türemiş Halde Olanlar:

2.2.1. +cı, +ci, +cu, +cü Ekiyle Türemiş Olanlar:

Bal+cı+n (+n i.e.), Çapa+cı, Elma+cı, Gön+cü, Kahve+ci, Kapu+cubaşı, Keçe+ci+ler, Mum+cu, Toptan+cı+lar

2.2.2. +çı, +çi, +çu, +çü Ekiyle Türemiş Olanlar:

Fışık+çı, Kitap+çı, Kütük+çü, Tavuk+çu, Kirpik+çi, Kapu+cu

2.2.3. -ıcı, -ici Ekiyle Türemiş Olanlar:

Ek-ici

2.2.4. +lı, +li, +lu Ekiyle Türemiş Olanlar:

Ben+li, Gamze+li, Belek+li, Kapak+lı, Merdane+li, Topak+lı, Kaymak+lı, Alem+li, Yeşil+li, Ayva+lı, Limon+lu, Asma+lı, Ceviz+li, Kozak+lı, Herik+li, Tanışman+lı, Ağıl+lı, Bahçe+li, Çakıl+lı, Çakın+lı Yokuş+lu, Eski+li, Yama+lı, Zor+lu, Azim+li, Bağ+lı, Eda+lı, Himmet+li, Işık+lı, Naz+lı, Nur+lu, Ses+li, Soy+lu, Şan+lı, Uğur+lu, Ün+lü, Saygı+lı, Duygu+lu, Çember+li, Yüksek+li, Osman+lı, Ulaş+lı

2.2.5. -l Ekiyle Türemiş Olanlar:

Oku-l

2.2.6. +cık, +cik Ekiyle Türemiş Olanlar:

Kise+cık, Kale+cık, Gelin+cık, Eskiyayla+cık, İcik (Azıcık)

2.2.7. +sız, +siz Ekiyle Türemiş Olanlar:

Kuşak+sız

2.2.8. +ca, +ce, +ça, +çe Ekiyle Türemiş Olanlar:

Küllü+ce, Akar+ca, Boz+ca, Güney+ce, Gök+çe, Bağlı+ca, Yeni+ce

2.2.9. +aç, +eç Ekiyle Türemiş Olanlar:

Top+aç

2.2.10. -it Ekiyle Türeyenler:

An-it

2.2.11. +mak, +mek Ekiyle Türemiş Olanlar:

Ek+mek

2.2.12. +kan Ekiyle Türemiş Olanlar:

Polat+kan

2.2.13. –ki Ekiyle Türemiş Olanlar:

Bit-ki

2.2.14. –in Ekiyle Türemiş Olanlar:

Ek-in

2.2.15. +zâr Ekiyle Türemiş Olanlar:

Gülizâr< Gülzâr

2.2.16. +lık, +lik Ekiyle Türemiş Olanlar:

Güvercin+lık, Çam+lık, Kar+lık, Kıl+lık

2.2.17. -ak Ekiyle Türemiş Olanlar:

Dur-ak

2.2.18. –ge Ekiyle Türemiş Olanlar:

Bil-ge

2.2.19. –giç Ekiyle Türemiş Olanlar:

Bil-giç

2.2.20. –gin Ekiyle Türemiş Olanlar:

Bil-gin

2.2.21. –kun Ekiyle Türemiş Olanlar:

Coş-kun

2.2.22. –kan Ekiyle Türemiş Olanlar:

Çalış-kan

2.2.23. –m Ekiyle Türemiş Olanlar:

Eğit-im, Özle-m, Yaşa-m

2.2.24. -gı, -gi Ekiyle Türemiş Olanlar:

Sev-gi

2.2.25. -nç Ekiyle Türemiş Olanlar:

Sev-inç

2.2.26. -mur Ekiyle Türemiş Olanlar:

Yağ-mur

2.3. Çekim Eki Alan Yerleşim Adları:

Tat+lar+ın, Dede+ler, Emmi+ler, Çul+lar, Eren+ler, Hacı+lar, Selam+lar, Sofu+lar, Sarı+lar, Doğa+lar, Dal+da+lar, Şahin+ler, Aziz+ler, Esen+ler

2.4. Birleşik İsim Şeklinde Olan Yerleşim Adları

2.4.1. Sıfat Tamlaması Şeklinde Oluşmuş Yerleşim Adları:

Gülvezir, Uluer, Yeni Traktörcüler, Karabacak, Şenyüz, Eski Zahir Pazarı Meydanı, Merkez Ortaokulu, Karaburç, Yeni Galeriler, Yeni Sanayi, Karasöku, Sulusaray, Uçhisar, Tahtacami, Karacami, Akgür, Akköy, Akpınar, Aksalur, Aksaray, Aktepe, Akyol, Alkan, Beyazgül, Karabacak, Karacaşar, Karaburç, Karaburna, Karacami, Karacadağ, Karacaören, Karacaşar, Karahasanlı, Karacauşağı, Karahöyük, Karaburna, Karain, Karakaya, Karbeyaz, Kızılkaya, Kızılağık, Sarıhıdır, Yeşilöz, Yeşilyurt, Sertdemir, Tokdemir, Gümüşyazı, Beyazgül, Esengül, Hasgül, İğdelikışla, Acıgöl, Akköy, Akçataş, Akpınar, Aksaray, Aktepe, Akyol, Alacaşar, Altıpınar, Anapınar, Başçeşme, Başdere, Başköy, Büyükburunağıl, Büyükkışla, Çekikçeşme, Demirtaş, Derinkuyu, Dörtöl, Eğrikuyu, Esentepe, Eskiaylacık, Gökçetoprak, Gülşehir, Gültepe, Gümüşkent, Güzelbahçe, Güzelyurt, Karacadağ, Karahöyük, Karacaşar, Karain, Karakaya, Karaova, Karapınar, Karasenir, Kaşkışla, Kızılkaya, Kösektaş, Kuruağıl, Kurugöl, Kuyulukışla, Kuyulutatlar, Ortahisar, Özkonak, Özyayla, Taşlıhöyük, Tuzköy, Üçkuyu, Yakatarla, Yalıntaş, Yazıhöyük, Yeniyaylacık, Yüceyol, Durukanlı, Küçükyağı, Büyükyağı, Yeni Cami, Yeni Çarşı, Eski Hamam, Eski Konak, Eski Zahir, Uzun Bayır, Yeni Yol, Yüce Yol, Yeni Mahalle, Yeni Kayseri, Aksaray, Dumlupınar, Yeni Sanayi.

2.4.2. İsim+İsim Şeklinde Oluşmuş Yerleşim Adları:

Atabey, Belbarak, Oğulkaya, Bezirhane, Hapishane, Hastane, İmam Hatip, Zirai Donatım, Hamurıçlı, Alperen, Tatarzade, Gülpınar, Gülpembe, Alıçhane, Gazhane, Göksu, Göktuğ, Değirmendere, Ovaören, Kadirak, Cami Kebir, Camicedit, Göktürk.

2.4.3. Belirtisiz İsim Tamlaması Şeklinde Oluşmuş Birleşik İsimler:

Avuçköy, Boğaziçi, Boğazköy, Kolbaşı, Çarşı Yolu, Şube Yolu, İtfaiye Meydanı, Terminal İçi, Eski Sanayi 1. Blok, 4.Blok, Eski Sanayi Meydanı, Eski Y.S.E. Yolu, Abuşağı, Çavuşoğlu Oto Galeri, Onbaşı, Tüfekçibaşı, Karacauşağı, Anıt Çarşı, Cami Yolu, Ilıca Yolu, Narçiçeği, Metal Sanayi, Çağıcı, Tataroğlu, Afet Evleri, Balözü, Karçiçeği, Kırçiçeği, Naryolu, Üzümpazarı, Mazıköy, Abdiköy, Cemilköy, Çiftlikköy,

Denizgölü, Kayaaltı, Tilköy, Tepeköy, Gökkuşığı, Kartopu, Abdi Bayırı, Bahçeli Köyü, Dere Kumesi, Dere Mahallesi, Göre Yolu, Hal Çarşısı, Kahya Yolu, Sebze Pazarı, Fakuşığı, Çavuşun

2.4.4. Partisip+isim Şeklinde Oluşmuş Birleşik İsimler:

Basansarnıç

2.4.5. İsnat Grubu Şeklinde Olan Yerleşim Adları:

Tepesidelik

2.4.6. Bağlama Grubu Şeklinde Oluşmuş Yerleşim Adları:

Üzüm Ve Hububatçılar

2.5. Partisip Eki Alan Yerleşim Adları:

Ak-an, Aşağıbar-an, Aydoğ-an, Bölükör-en, Darıl-maz, Gül-en, Gülver-en, Haramye-mez, Karacaör-en, Küs-mez, Sön-mez, Suver-mez, Terle-mez, Yeniyap-an, Yıl-maz, Doğ-uş, Koca-maz, Kopar-an.

2.6. Çekimli Fiil Şeklinde Oluşmuş Yerleşim Adları:

Çalış, Doyduk, Eker, Gör, Güler, Güngördü, Sezer.

III. BÖLÜM

3.YERLEŞİM ADLARININ TASNİFİ

3.1. KİŞİ ADLARINA DAYANAN YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

3.1.1. Eşraftan Bazı Kişilerin Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:

Asafbey, Bekirağa, Demir Hafız, Hacı Osman Öğüt, Hacı Rıfat Efendi, Hacı Rüştü, Hafız İncekara, Hafız Ömer, İpşir, Kakilli, Kalfaoğlu, Kazım Hoca, Kocamaz (Hoca Kocamaz), Nihat Arayan, Perdef Ağa, Rasim Varol, Saatçı Hoca, Salim Başbuğ, Seyit Taşçı, Sucu Tahsin, Vaiz Osman Hoca, Hacıfakılı, Baraklı Hüseyin Efendi, Baraklı Raşit Efendi, Görgünler, Pamukcu, Uçar, Uluer.

3.1.2.Siyaset Adamlarının Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:

Ali Babaoğlu, Dr. Sadık Ahmet, Kemal Dedeoğlu, Kıratlıoğlu (Esat), Mustafa Parmaksız, Nejdet Ersan, Orhan Eren, Ragıp Üner, Süer(Şükrü), Şükrü Süer.

3.1.3. Şair ve Yazar Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:

Ahmet Rasim, Hoca Ahmet Yesevi, Mehmet Akif Ersoy, Mevlana, Refik Başaran, Üstad Necip Fazıl, Yunus Emre, Hacıbektaş.

3.1.4. Şehit Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:

Şehit Mehmet Korkmaz, Şehit Ahmet Kara, Şehit Ali Güven, Şehit Ali Kayaca, Şehit Asım Gökmen, Şehit Bekir Şahin, Şehit Cevdet Şimşek, Şehit Ekrem Çölyen, Şehit Emrullah Solmaz, Şehit Er Ahmet Pınar, Şehit Er Murat Ateş, Şehit Er Musa Özdemir, Şehit Hacı Gencer, Şehit Murat Koç, Şehit Mustafa Aktaş, Şehit Mustafa Ceylan, Şehit

Mustafa Demir, Şehit Nihat Özsoy, Şehit Oktay Arıkan, Şehit Selim Bingöl, Şehit Serkan Tosun, Şehit Şahin Kurtoğlu, Şehit Şenol Coşkun.

3.1.5. Bazı Efsanevî Şahsiyetlerin ve Dinî Liderlerin Adının Verildiği Yerleşim

Adları:

Hızırüşağı, Mahmut Sami Efendi.

3.1.6. Çeşitli Meslek Gruplarında Başarılı Olmuş Kişi Adlarının Verildiği Yerleşim

Adları:

Ali Dirikoç, Avni Parmaksız, Mıhcıoğlu, Sait Hoca, Vaiz Osman Hoca, Vefa Küçük.

3.1.7. Bazı Tarihi Şahsiyetlerin Adını Taşıyan Yerleşim Adları:

Alparslan, Atatürk, Atilla, Barbaros, Battal Gazi, Beyazıt, Cengiz Topel, Cevher Dudayev, Çelebi Mehmet, Damat İbrahimpaşa, Fatih Sultan Mehmet, Fevzi Çakmak, Gazi Osman Paşa, Genç Osman, IV. Murat, İbrahim Paşa, Kanuni, Kanuni Sultan Süleyman, Mimar Sinan, Murat Hüdavendigar, Orhan Gazi, Osman Gazi, Sultan Abdülaziz, Turgut Reis, Ulubatlı (Hasan), Yavuz Sultan Selim, Yıldırım Beyazıt, Zübeyde Hanım.

3.1.8. Herhangi Bir Niteliği Olmayan Kişi Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:

Aslı, Ayhan, Barış, Burcu, Busem, Caner, Elif, Emre, Ercan, Erdem, Ergün, Ersan, Fatih, Ferhat, Gülşah, Hamzalı, Hasanlar, Eyüp, İlker, İmran, Karahasanlı, Küçükayhan, Mikail, Murat, Özcan, Özkan, Selçuk, Selin, Serkan, Sinem, Soner, Tuncer, Yücel, Vural.

3.1.9. Kişi Adlarıyla Oluşturulan Tamlama Ve Ünvan Grubu Şeklindeki Yerleşim

Adları

Alaybey, Ali Efe, Asafbey, Azmibey, Cevdet Bey, Dolapoğlu, Hacıhalilli, Kapuçuoğlu, Kapusuzoğlu, Katioğlu, Mazlumzade, Mehmet Ağa, Memişbey, Mustafapaşa,

Oğuzhan, Orduoğlu, Öksüzoğlu, Paşalı, Paşaoğlu, Raşitbey, Şahinefendi, Taşkınpaşa, Tataroğlu, Tatarzade, Veisağa.

3.2. MESLEK ADLARININ VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Mehter, Mimar, Müftü, Ozan, Sipahi, Tecir, Vali, Balcın, Çapacı, Elmacı, Göncü, Kahveci, Kapucubaşı, Keçeciler, Mumcu, Toptancılar, Fışıkçı, Kitapçı, Kütükçü, Tavukçu, Ekici, Çavuşun, Kapucu, Gülvezir, Yeni Traktörcüler, Atabey, Abuşağı, Çavuşoğlu Oto Galeri, Onbaşı, Tüfekçibaşı, Karacauşağı, Üzüm Ve Hububatçılar.

3.3. İNSAN BEDENİNE İLİŞKİN KAVRAM ADLARININ VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Göğüs, Seha, Benli, Gamzeli, Kirpikçi, Tatların, Karabacak, Şenyüz, Belbarak, Avuçköy, Boğaziçi, Boğazköy, Kolbaşı.

3.4. AİLE YA DA AKRABALIK İLİŞKİLERİNE İLİŞKİN KAVRAMLARIN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Ata, Yaren, Yuva, Dedeler, Emmiler, Oğulkaya

3.5. KURUM, KURULUŞ VE ETRAFTAKİ SOSYAL YAPILARIN ADLARININ VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Belediye, Lise, Terminal, Santral, Tahmis, Park, Okul, Bezirhane, Hapishane, Hastane, İmam Hatip, Zirai Donatım, Çarşı Yolu, Şube Yolu, İtfaiye Meydanı, Terminal İçi, Eski Sanayi 1. Blok, 4.Blok, Eski Sanayi Meydanı, Eski Y.S.E. Yolu, Eski Zahire Pazarı Meydanı, Merkez Ortaokulu, Karaburç, Yeni Galeriler, Yeni Sanayi

3.6. EŞYA VE EŞYA İLE İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Andaç, Billur, Değirmen, Dink, Kandil, Kılıç, Palancı, Yelken, İnci, İpek, Belekli, Kapaklı, Merdaneli, Topaklı, Kisecik, Kuşaksız, Küllüce, Topaç, Çullar, Karasökü.

3.7. YAPI VE YAPIT ADLARININ VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Eser, Saray, Kale, Hisar, Hamam, Tusan, Akarca, Anıt, Kalecik, Sulusaray, Uçhisar, Tahtacami, Karacami, Anıt Çarşı, Cami Yolu, Ilıca Yolu, Yeni Cami, Yeni Çarşı, Eski Hamam, Eski Konak

3.8. YİYECEK ADLARININ VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Kaymaklı, Ekmek, Hamurıçli

3.9. DİNÎ DEĞER TAŞIYAN KAVRAMLARIN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Cami, Evliya, Gazi, Mescit, Türbe, Fetih, Erenler, Hacılar, Selamlar, Sofular, Alperen, Kadirak, Fakuşağı

3.10. MİLLÎ DEĞER TAŞIYAN KAVRAMLARIN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Alemdar, Cumhuriyet, Hürriyet, İstiklal, Sancak, Ulus, Zafer, Alemlî

3.11. RENK ADLARI VERİLEN YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Çakır, Ela, Yeşilli, Bozca, Sarılar, Akgür, Akköy, Akpınar, Aksalur, Aksaray, Aktepe, Akyol, Alkan, Beyazgül, Karabacak, Karacaşar, Karaburç, Karaburna, Karacami, Karacadağ, Karacaören, Karacaşar, Karahasanlı, Karacauşağı, Karahöyük, Karaburna, Karain, Karakaya, Karbeyaz, Kızılkaya, Kızılağık, Sarıhıdır, Yeşilöz, Yeşilyurt, Narçiçeği

3.12. MADEN VE MADENLE İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Çelik, Demir, Zümrüt, Gümüş, Metal, Polatkan, Sertdemir, Tokdemir, Gümüşyazı, Metal Sanayi

3.13. ZAMAN KAVRAMIYLA İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Ara, Çağıcı

3.14. DOĞA VE DOĞA OLAYLARIYLA İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Ateş, Yalım, Doğalar, Afet Evleri

3.15. ÇİÇEK VE ÇİÇEKLE İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Açelya, Buket, Çiçek, Çiğdem, Çimen, Demet, Fidan, Gonca, Gül, Ihlamur, Karanfil, Lale, Lale Sanayi, Lavanta, Leylak, Menekşe, Mimazo, Pamuk, Papatya, Pelin, Sümbül, Yaprak, Yasemin, Yosun, Zambak, Bitki, Ekin, Gelincik, Gülizâr, Balözü, Karçiçeği, Kırçiçeği, Beyazgül, Esengül, Hasgül, İğdelikışla, Gülpınar, Gülpembe, Eski Zahir.

3.16. MEYVE VE MEYVE İLE İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Çağla, Nar, Ayvalı, Limonlu, Naryolu, Üzümpazarı

3.17. AĞAÇ VE AĞAÇ İLE İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Akasya, Badem, Cıngıl, Çınar, Defne, Kavak, Manolya, Meşe, Selvi, Söğüt, Daldalar, Asmalı, Cevizli, Kozaklı, Alıçhane, Mazıköy.

3.18. SEBZE İLE İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Çivril, Sebze Pazarı.

3.19. HAYVANLARLA İLGİLİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Ceylan, Doğan, Kervan, Kumru, Mercan, Pelikan, Güvercinlik, Şahinler.

3.20. COĞRAFİ KAVRAMLARIN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

3.20.1. Çeşitli Coğrafi Kavramlara Ad Olmuş Özel İsimlerin Verildiği Yerleşim Adları:

Altay, Dumlupınar, Ergenekon, Kanlıca, Meriç, Merve, Selimiye, Tuna, Cami Kebir, Camicedit

3.20.2. Coğrafi Terimlerin Verildiği Yerleşim Adları

Ada, Bahar, Bayır, Çağlayan, Çağsak, Çardak, Çat, Çayır, Çökek, Deniz, Derya, Dikmen, Doruk, Bucak, Kenar, Kuru, Nehir, Okyanus, Pınar, Poyraz, Rüzgar, Sahil, Sahra, Seher, Sıla, Şelale, Tufan, Volkan, Buz, Bulut, Güneş, Yıldız, Yağmur, Sema, Şafak, Ofis, Alan, Meydan, Ufuk, Ağılı, Bahçeli, Çakılı, Çakınlı Yokuşlu, Çamlık, Karlık, Killik, Durak, Eskiaylacık, Güneyce, Gökçe, Acıgöl, Akköy, Akçataş, Akpınar, Aksaray, Aktepe, Akyol, Alacaşar, Altıpınar, Anapınar, Başçeşme, Başdere, Başköy, Büyükburunagıl, Büyükkışla, Çekikçeşme, Demirtaş, Derinkuyu, Dörtöl, Eğrikuyu, Esentepe, Eskiaylacık, Gökçetoprak, Gülşehir, Gültepe, Gümüşkent, Güzelbahçe, Güzelyurt, Karacadağ, Karahöyük, Karacaşar, Karain, Karakaya, Karaova, Karapınar, Karasenir, Kaşkışla, Kızılkaya, Kösektaş, Kuruağıl, Kurugöl, Kuyulukışla, Kuyulutatlar, Ortahisar, Özkonak, Özyayla, Taşlıhöyük, Tuzköy, Üçkuyu, Yakatarla, Yalıntaş, Yazıhöyük, Yeniyaylacık, Yüceyol, Gazhane, Göksu, Göktuğ, Değirmendere, Ovaören, Abdiköy, Cemilköy, Çiftlikköy, Denizgölü, Kayaaltı, Tilköy, Tepeköy, Gökkuşluğu, Kartopu, Basansarnıç, Abdi Bayırı, Bahçeli Köyü, Dere Kümesi, Dere Mahallesi, Göre Yolu, Hal Çarşı, Kahya Yolu, Uzun Bayır, Yeni Yol, Yüce Yol, Yeni Mahalle, Tepesidelik.

3.21. ÇEKİMLİ FİİL YA DA FİİLİMSİLERİN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Akan, Aşağıbaran, Aydoğan, Bölükören, Darılmaz, Gülen, Gülveren, Haramyemez, Karacaören, Küsmez, Sönmez, Suvermez, Terlemez, Yeniyapan, Yılmaz, Doğuş, Kocamaz, Koparan, Çalış, Doyduk, Eker, Gör, Güler, Güngördü, Sezer, Uçar.

3.22. OLUMSUZ ANLAM İFADE EDEN BAZI SÖZCÜKLERİN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Çetin, Çolak, Dar, Tekin, Eskili, Yamalı, Zorlu.

3.23. OLUMLU ANLAM İFADE ETTİĞİ İÇİN TOPLUMUN BEĞENİP TAKTİR ETTİĞİ ÖZELLİKLERİN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Alim, Alp, Asude, Aşık, Aydın, Bereket, Berrak, Civelek, Duru, Emin, Engin, Esen, Gürbüz, Haşimi, Huzur, Kerem, Mert, Miray, Mutlu, Sadık, Şirin, Yiğit, Yüce, Azimli, Bağlı, Edalı, Himmetli, Işıklı, Nazlı, Nurlu, Sesli, Soylu, Şanlı, Uğurlu, Ünlü, Saygılı, Bağlıca, Yenice, Bilge, Bilgiç, Bilgin, Coşkun, Çalışkan, Duygulu, Azizler, Esenler, Durukanlı.

3.24. ÇEŞİTLİ BİLİM DALLARIYLA İLGİLİ TERİMLERİN VEYA KAVRAMLARIN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Adalet, Berat, Botanik, Yargı, Yankı, Seda, Sefer, Simge, Destan, Çemberli, Eğitim.

3.25. İL, İLÇE ve BAZI BELDE ADLARININ VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

3.25.1. İl Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:

Kayseri, Yeni Kayseri, Aksaray

3.25.2. İlçe ve Bazı Belde Adlarının Verildiği Yerleşim Adları:

Bekdik

3.26. TARİHÎ BOY VE TOPLULUK ADLARININ VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Göktürk, Uygur, Osmanlı, Sümer, Kayı, Türkmen, Herikli, Tanışmanlı, Cerit, Ulaşlı, Tataroğlu, Tatarzade.

3.27. SOYUT KAVRAMLARIN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Sevgi, Sevinç, Özlem, Güven, Ümit, Onur, Neşe, Hayat, İlham, Serap, Yaşam, Sağlık, İlke.

3.28. EBAT VE MİKTAR BELİRTEN YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Yassı, Parça, Yudum, Damla, Yüksekli, İcik (Azıcık), Küçükyağlı, Büyükyağlı.

3.29. YÖRESEL KELİMELEİN VERİLDİĞİ YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Hömerti

3.30. SAYI ADLARI VERİLEN YERLEŞİM YERLERİ ADLARI

Derlediğimiz Nevşehir İli yerleşim yerleri adları içerisinde, derlenen isimlerin önemli bir bölümünü, sayı grubu oluşturmaktadır. Derlenen yerleşim yerleri içerisinde sayı grubunun sayısı 319'dur. Bu adlara sözlük bölümünde değinilmemiştir. Bu gruba örnek olabilecek yerleşim yerleri adları ise şu şekildedir.

1. Blok: Lale Sanayi Mah. Merkez

1. Cad.: Sümer Mah. Merkez

1. Ek Blok: Lale Sanayi Mah. Merkez

1. Nolu Işıksağan Sok.: Kapucubaşı Mah. Merkez

1. Sok.: 2000 Evler Mah. Merkez

100 Evler Kümesi: Sümer Mah. Merkez

101. Sok.: Ragıpüner Mah. Merkez

16. Blok: Lale Sanayi Mah. Merkez

2. Nolu Işıksağan Sok.: Kapucubaşı Mah. Merkez

20. Temmuz Mahallesi: Merkez

2000 Evler Mahallesi: Merkez

350 Evler Mahallesi: Merkez

50. Yıl Cad.: Afet Evleri Mah. Merkez

60. Cad.: Ragıpüner Mah. Merkez

SONUÇ

İnsanlık tarihinin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Anadolu coğrafyasında şekillenen Nevşehir'in tarihi, geçmişten bu yana birbirinden farklı medeniyetlere tanıklık etmiştir. Nevşehir'e ait yerleşim adları incelendiğinde, ülkemizde genel olarak görülen ad verme unsurlarının burada da karşımıza çıktığını görmekteyiz.

Bu çalışmada Nevşehir ili sınırları içerisindeki merkeze bağlı köy, sokak ve mahalle adlarıyla ilçe ve ilçelere bağlı köy adlarından yola çıkılarak, yerleşim yerleri adlarının anlamsal profili belirlenmeye, sözcüklerin etimolojik ve gramatikal hususiyetlerinin ortaya konulmasına çalışılmıştır. Kısacası Nevşehir ili yerleşim adlarından yola çıkarak yer adı verilirkenki tercihler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın ilk bölümü olan Sözlük bölümünde, Nevşehir ili yerleşim yerleri adlarının anlamsal incelemesi yapılmıştır. Buradaki amacımız yerleşim adları verilmesindeki önem verilen tercihleri ortaya koymaktır.

II. bölümde yerleşim adları etimolojik açıdan incelendiğinde ise yabancı dillerin, bu adlar üzerindeki etkisi hemen görülmüştür. Özellikle Arapçanın bu konuda üstünlüğü karşımıza çıkmaktadır. Batı dillerine ait yerleşim adları bulunmakla birlikte sayısı oldukça azdır.

Nevşehir ili yerleşim adlarını vermede; kişi, meslek, insan bedenine, aile ve akrabalık ilişkilerine ilişkin kavramların, kurum-kuruluş, sosyal yapıların, eşya, yapı ve yapıt, yiyecek, dini ve milli değer taşıyan kavramların, renk, maden, zaman, boy, soy ve topluluk, doğa ve doğa olayları, çiçek, meyve, ağaç, hayvan, sebze, coğrafi kavramların, çekimli fiil ya da fiilimsilerin, toplum tarafından olumsuz ve olumlu olarak nitelendirilen kavramların, çeşitli bilim dallarıyla ilgili terimlerin, il, ilçe ve bazı belde, devlet, soyut kavramların, ebat ve miktar adlarının yanında yöresel kelimelerin verildiği yerleşim adlarını görmekteyiz.

İl merkezinde kullanılan yerleşim adlarının büyük bir çoğunluğunu kişi adları oluşturmaktadır. Kişi adlarının da kendi içinde büyük bir kısmını tarihi şahsiyetler, Nevşehir eşrafından kişiler ve herhangi bir vasfı olmayan kişi adları oluşturmaktadır.

Bunların yanında şehit adları, sanat ve edebiyattan önemli kişilerin adları, siyaset adamlarının ve dini özellik gösteren kişilerin adları da bulunmaktadır.

Yerleşim adlarından bir kaçında Nevşehir eşrafından bazı kişilerin soy isimlerinin verilmiş olması sözcüklerin anlamını araştırırken işimizi zorlaştırmıştır. Nevşehir ağzının yansıması, yerleşim adlarında yalnızca bir tek kelimeye görülmüştür. Renk isimlerinden kara, ak en çok kullanılan renk adlarıdır. Bu renkler daha çok tamlama şeklinde kullanılmıştır.

Çalışmamızın III. Bölümünde sözlük bölümünde yer verilen isimlerimiz anlam bakımından sınıflandırılmıştır. Yapı bakımından Nevşehir ili yerleşim yerleri adlarının tamamı göz önünde bulundurulduğunda, tamlamaların ve birleşik kelimelerin sayısı oldukça fazladır. Özellikle Nevşehir'in merkeze bağlı sokak ve mahalle adlarının büyük bir çoğunluğu birleşik isimdir. Bu isimlerin oluşum şekilleri de kendi içinde gruplandırılmış ve belirtisiz isim ve sıfat tamlamasının sayısının fazla olması dikkatimizi çekmiştir. Ayrıca ünvan grubu şeklinde oluşan birleşik isimler de vardır. İlgi ekiyle oluşturulan belirtili isim tamlaması ise hiç gözlenmemiştir.

Nevşehir yerleşim yerleri çekimli fiil ve fiilimsi açısından da oldukça zengindir. Özellikle partisip ekiyle oluşturulan fiilimsiler bu grubun çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Nevşehir ili yerleşim adları, ek hususunda değerlendirildiğinde ek almayan, kök halinde bulunan kelimelerin çokluğu dikkat çekicidir. Son dönemde görülen yalın ad verme geleneği, bu yerleşim yerinde de karşımıza çıkmaktadır.

Yerleşim yerleri adları içerisinde, çekim eki alan yerleşim adı birkaç kelimeyi geçmemektedir. Bu ekler sadece çokluk eki, hal eki ve yalnızca bir kelimeye bulunan ilgi ekidir.

Hem anlam bakımından hem de şekil bakımından incelediğimiz yerleşim yerleri adlarında, birçok ismin tekrar edildiği görülmektedir.

Sayılarla oluşturulan yerleşim adlarının çokluğu dikkatimizi çeken bir diğer ayrıntıdır. Bu isimler gereksiz tekrar olmaması bakımından araştırmamızın sözlük bölümünde yer verilmemiştir. Sadece örnek olması bakımından bir kısmı verilmiştir. Sayı gruplarının yer aldığı yerleşim yerleri, Nevşehir ilinin son dönemlerde yapılandırılan yerleridir. Yerleşim yerlerine sayı gruplarının verilmesi günümüzde, ne yazık ki sıkça karşılaşılan bir durum haline geldi.

Tasnifimizde hiçbir gruba dahil edemediğimiz bazı yerleşim adlarıyla karşılaşmışır. Bu adlar: Boyalı, Dadağı, Denge, Desen, Emek, Efe, Festival, Garaj, Gedik, Gerce, Göynük, Hıdırlar, İlice, İltaş, İnallı, Kalaba, Karirak, Kozluca, Lüle Çıkmazı, Mahmat, Muşkara, Nisa, Özce, Özgün, Özlüce, Serhat, Tezcan, Zeybek, Enveriye, Sadabat, Yurtyeri'dir.

Çalışmamızda birebir yararlandığımız kaynakların yanında, yer adları ve Nevşehir üzerine yapılan çalışmalar da incelenmiş ve bu kaynakların tamamı kaynakça bölümünde yer almıştır.

Bir bölgenin yerleşim adları, o bölgenin tarihini, duygusunu, düşüncelerini, paylaşımlarını, aynı zamanda kültürünü, o yerin kimliğini yansıtır. Bu açıdan bakıldığında yer adları, bir nevi belge niteliğindedir diyebiliriz. Biz de son dönemlerde sıkça yapılan yer adları çalışmalarına bir katkıda bulunmak amacıyla, Nevşehir ilini çalıştık. Hem ilimize hem de bu alana bir katkıda bulunabildiysek ne mutlu bize.

BİBLİYOGRAFYA

- Akbayar, Nuri; Osmanlı Yer Adları Sözlüğü, Tarih Vakfı Yurt Yayınları-127, Aralık, İstanbul, 2001.
- Aksan, Doğan; Türkçenin Söz Varlığı, Engin Yayınevi, Ankara, 1996.
- , “Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar”, TDAY-Belleten, 1973-1974 s. 185-193.
- , “Türk Yer Adları Konusunda Bir Proje Önerisi”, Türk Yer Adları Sempozyum Bildirileri, Ankara, 1984, s.275-278.
- , Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim, TDK Yayınları, Ankara, 1995.
- , Sözcük Türleri, TDK Yayınları-421, Ankara, 1983.
- Aktuğ, İlknur; Nevşehir Damat İbrahim Paşa Külliyesi, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1993.
- Altınay, Ahmet Refik; Damat İbrahim Paşa Döneminde Ürgüp ve Nevşehir, Ürgüp Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara, 2005.
- Banguoğlu, Tahsin; Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2004.
- Başkan, Özcan; “Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme”, TDAY-Belleten, S.319, 1970, s.237-251
- Baykara, Tuncer; Anadolu’nun Tarihî Coğrafyasına Giriş, TKAE Yay., Ankara, 2000
- Candar, Avni Ali; Ankara’dan Nevşehir’e, Ankara Halk Evi Neşriyatı, Ankara, 1933.
- Çerçi, Fahri; Damat İbrahim Paşa Ve Nevşehir, İlya Yay., İzmir, 2003
- Derleme Sözlüğü, TDK Yayınları, Cilt I-XII, 2. Baskı, Ankara, 1993.
- Devellioğlu, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Sözlük, Ankara, 1999.
- Doğru, M.; “Köy Adları ve Anadolu’nun Geçmişi”, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, No: 342 Cilt: 17, Ocak 1978, s.8197-8199
- Ed. İşcen, Ayça; Peribacası Kapadokya Kültür ve Tanıtım Dergisi, Ankara, 2008.

- Ed. Parla, Taha; "Nevşehir", Yurt Ansiklopedisi, C. 8, Anadolu Yay., 1982-1983.
- Eren, Hasan; "Türk Yer Adları Sökü", TDAY-Belleten, 1965, s.149-153.
- , "Yer Adlarımızın Dili", TDAY-Belleten, 1965, s.155-165.
- Ergin, Muharrem; Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yayınları, İstanbul, 2004.
- Gökman, Muzaffer; İstanbul'u Yaşayan Ve Yaşatan Adam Ahmet Rasim, Çelik Gülersoy Vakfı İstanbul Kütüphanesi Yay., İstanbul, 1989.
- Güçlü, Faruk; Nevşehir Folklorundan İzlenimler, Günorta Yay., Ankara, 1994
- , Nevşehir ve Yöresi Ağzı Sözlüğü, Ürün Yay., Ankara.
- Gülensoy, Tuncer; Türkçe Yer Adları Klavuzu, TDK Yayınları, Ankara, 1995.
- İmla Klavuzu, TDK Yayınları, Ankara, 1996.
- Karaboran, H. Hilmi; "Türkiye'de Mevki Adlar Üzerine Bir Araştırma", Türk Yer Adları Sempozyum Bildirileri, Ankara, 1984, s.97-148.
- Korkmaz, Zeynep; Nevşehir Yöresi Ve Ağızları, A.Ü. DTFC. Yayınları, Ankara, 1963.
- , Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), TDK, Ankara, 2003.
- Korkmazer, Celal; "Dellalzade Hacı Osman Efendi", Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, S.4, s.4.
- Köylerimiz 1981, Ankara Matbaası, Ankara, 1982
- Mehmedoğlu, Alaeddin; "Yer Adları 'Tarihin Aynasıdır'", Türk Kültürü Dergisi, S.437, Eylül, TKAE, Ankara Üniv. Yay., 1999, s.552-558.
- Nevşehir İl Yıllığı, Başbakanlık Basım Evi, Ankara, 1998.
- Özkaya, Yücel; "XVIII. Yüzyılda Orta Anadolu'daki Bazı Kaza Ve Mahalle Adlarındaki Değişiklikler", Türk Yer Adları Sempozyum Bildirileri, Ankara, 1984, s. 233-241.
- Sakaoğlu, Saim; Türk Ad Bilim I Giriş, TDK Yayınları, Ankara, 2001.
- Sümer, Faruk; Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları, TDAV, İstanbul, 1992.

- Şehsuvaroğlu, Lütfü; M. Akif Ersoy, Alternatif Yay., Ankara, 2002.
- Şemsettin Sami; Kamus-ı Türki, 7. Baskı, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- Şimşek Aydın; “Dünden Bugüne Âşıklar Köyü”, Suluca Karahöyük Gazetesi, S.688, s.6.
- Tarama Sözlüğü, TDK Yayınları, Cilt I-VIII, Ankara, 1996.
- Texier, Charles; Kapadokya, Hzr: Faruk Yılmaz, Niğde 1998
- Türk Ansiklopedisi, Nevşehir maddesi, Cilt XXV, Ankara 1977, s.220-224
- Türkay, Cevdet; Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatler (Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre), Garanti Matbaası, İstanbul, 1979.
- Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, CiltI-II, 9. Baskı, Ankara, 1998.
- Umar, Bilge; Türkiye’deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1993.
- Yeşilöz, Zafer; “Nevşehir İli Ürgüp Avanos Yöresi Ağızları”, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
- Yöndemli, Fuat “Baraklı İki Hukukçu Uç Beyi”, Nevşehir Kültür ve Tarih Araştırmaları Dergisi, S.5, s. 28-32.
- Yurt Ansiklopedisi, Nevşehir Maddesi, C.8, Anadolu Yay., 1982-1983, s.6051-6143

ÖZGEÇMİŞ

1982 Kayseri’de doğdu. Ortaöğretimini Aydınlikevler Lisesi’nde tamamladı. 2000 yılında Erciyes Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü kazandı. 2004 yılında mezun oldu. Aynı yıl Anadolu Üniversitesi Tezsiz Yüksek Lisansı kazandı. 2006 yılında yüksek lisansı tamamladı. 2007 yılında başladığı Erciyes Üniversitesi Tezli Yüksek Lisans bölümünü 2009 senesinde bitirdi. 3 yıldır Nevşehir’de ikamet etmekte. Nevşehir’de özel bir kolejde öğretmenlik yapmaktadır. Evli ve bir çocuk annesi.

İletişim Bilgileri

Adres : Ragıp Üner Mah. Vefa Küçük Cad. Boykent 2 Sit. Arda Ap. Kat:5 No:
12 NEVŞEHİR

Tel : 05379473476

Email : fatmacepken@hotmail.com.